

VASILISA KAUNOKAINEN

-Figuuri-

Opinnäytetyö

Lisa Svensk

Muotoilun koulutusohjelma

Keramiikka- ja lasimuotoilu

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU
OPINNÄYTETYÖ

Tiivistelmä

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma, keramiikka- ja lasimuotoilu.	
Työn tekijä(t) Lisa Svensk	
Työn nimi Vasilisa Kaunokainen	
Päiväys 29.10.2010	Sivumäärä/Liitteet 61/10
Ohjaaja(t) Jari Puttonen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) HYMA- Hyvän Mielen Apteekit, Manarest Oy/Vaihmalan Hovi	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön aiheena oli figuurin valmistus ja figuurimalliston suunnittelu venäläisen kansantarinan <i>Vasilisa Kaunoinen</i> pohjalta. Figuurin valmistuksessa on yhdistetty sarjavalmistamisen tuotannon menetelmät ja käsityömainen koristelu alilaseiväreillä. Opinnäytetyössä on kuvattu figuurin suunnittelu- ja valmistusprosessit sekä haettu tietoa tuotteistamisesta ja tuotekehityksestä käsityöalalla sekä kuinka tekijänoikeudet vaikuttavat suunnitteluun. Valmistuksen aikana tekijä sai käsityksen, mitä yrittäjältä vaaditaan ja mitä käytännön riskejä yrittäjyyteen liittyy.</p> <p>Työssä on myös tarkasteltu Vasilisa Kaunoinen tarinan merkitystä venäläisessä kulttuurissa ja kansantarinan merkitystä ja sitä kuinka tai miksi ne ovat syntyneet. Työn aikana tekijän tavoitteena oli syventää näkemystään suunnittelumenetelmistään ja ammatti-identiteetistään omien vahvuksiensa, kuvittamisen ja keramiikkamuotoilun, kautta.</p>	
Avainsanat Vasilisa Kaunokainen, kansantarina, figuuri, alilaseitekoristelu, käsin maalaus	
Työosat ja säilytyspaikat: Raportti, 61 s., Theseus- tietokanta Figuurit, tekijän hallussa Koepalat ja kuvitukset, tekijän hallussa	

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
 THESIS

Abstract

Field of Study Cultural field			
Degree Programme Degree programme in Design, ceramic and glass design.			
Author(s) Lisa Svensk			
Title of Thesis Vasilisa The Beautiful			
Date	29.10.2010	Pages/ Appendices	61/10
Supervisor(s) Jari Puttonen			
Project/Partners HYMA- Good Mood Pharmacies, Manarest Oy/Vaihmalala's Court			
<p>Abstract</p> <p>The subject of the thesis was to design and create a figurine and figurine series based on the Russian folk story <i>Vasilisa The Beautiful</i>. In this project the methods of industrial design and unique hand painting with underglaze colour were combined. The author described the design and manufacturing processes. As part of research information about branding, product development, and how copyrights affect designing was collected. During the work the author learnt more about the risks of a self-employed person having her own business.</p> <p>The thesis also explains the meanings of the folk story in Russian culture, and where or how the folk stories were usually born. During the thesis the goal was to deepen the author's own knowledge of the designing methods and strengthen the professional identity as an illustrator and a ceramic designer.</p>			
Keywords Vasilisa The Beautiful, folk story, figurine, hand painting, underglaze decoration			
Sections of work and receptacles: Report, 61 p., Theseus- database Figurines, in the maker's possession Test pieces, in the maker's possession			

SISÄLLYS

Johdanto	1
Tavoitteet	2
Vasilisa Kaunoinen	3
1.1 Keskeiset hahmot	5
1.2 Dualistinen noita	5
Kansantarinan merkitys	7
Tekijänoikeudet	8
Tuotteistaminen	9
4.1 Malliston suunnittelu	9
4.2 Segmentointi	11
4.3 Mieli-pide, arvo vai asenne	12
4.4 Tuotekehitys	14
4.5 Liikeidea	15
4.5.1 Perustiedot yrityksestä	15
4.5.2 Tavoiteimago	15
4.5.3 Kohderyhmä	15
4.5.4 Saatavuus	15
4.5.5 Toimintatapa	15
4.5.6 Tuotteet ja palvelut	15
4.5.7 Visio, strategia ja arvot	16
4.5.8 Markkinointisuunnitelma	17
4.5.9 Organisaatio ja kehittämistarpeet	17
4.5.10 Markkinat ja kilpailijat	17
4.5.11 Kilpailuedun kestävyys	18
4.5.12 Laskelmat ja rahoituksen järjestäminen	18
4.5.13 Riskien hallinta	20
Arabian eläintarha	21
Art Arabia	22
Asennoitumisen Kuningaskunta	23
7.1 Chapter I: Luonnokset ja Mallit	24
7.2 Chapter II: Mallineen ja muotin valmistus	30
7.3 Chapter III: Tehdas käyntiin	30
7.3.1 Massan valinta	30
7.3.2 Valumassan valmistus	30
7.3.3 Valaminen	30
7.3.4 Lasitus ja poltot	30
7.4 Chapter IV: Muiden figuurien suunnittelu	32
7.4.1 Ratsumies	33
7.4.2 Baba Jaga ja linnun jaloilla kävelevä mökki	36
Ajatuksia koristeluun	39
8.1 Gzhel	39
8.2 Delft	39
8.3 Sgraffito	40
8.4 Chapter V: Koristelu	40

8.4.1 Alilasite värit ja työkalut	42
8.4.2 Tekniikoiden harjoittelu	42
8.4.3 Variaatio	45
Kultasuoni, matka luovuuden sydämeen	46
HYMA	47
Pohdinta	55
Lähteet	57
Aineisto	59
Liitteet	

- Liite 1. Vasilisa Kaunokainen satu
- Liite 2 Reseptit ja uuniohjelmat
- Liite 3. Yhteistyösopimus
- Liite 4. Yhteistyösopimus
- Liite 5. Baba Jaga ja uskolliset palvelijat, Lisa Svensk
- Liite 6. Ratsumiehen muodon kehityskaari, Lisa Svensk
- Liite 7. Ratsumies sekatekniikkakollaasi, Lisa Svensk
- Liite 8. Veistos linnun jaloilla kävelevästä mökistä, Lisa Svensk
- Liite 9. Baba Jaga muodon kehityskaari, Lisa Svensk
- Liite 10. Kuvituskollaasi, Lisa Svensk

JOHDANTO

Opinnäytetyöni lähtökohtana on venäläinen kansantarina *Vasilisa Kaunoinen*. Tarina on itselleni tuttu vuosien takaa, kun opiskelin vuoden verran kuvallista ilmaisua Kymenlaakson kansalaisopistossa vuonna 2005. Valmistin siellä päättötyönä talon josta sadussa kerrotaan. Huomasin aina tietyin väliajoin palaavan kyseisen tarinan pariin kuvituksien ja keramiikan kautta. Opinnäytetyöni aihetta pohtiessani palasin kyseisen tarinan pariin rakentamalla savi figuureja ja malleja. Ollessani työharjoittelussa keväällä 2009 Arabian taideosastolla harjoitteluni ohjaajan, Pekka Paikkarin, kannustamana valitsin tarinan lähtökohdakseni ja aloin suunnitella varsinaista figuuri mallistoa. Miksi valmistaa figuurisarja? Näen tarinassa ja ideassa suurta potentiaalia myös keraamiseksi figuuriksi, tarinan monipuolisuuden ja värikyyden tähden.

Toiveenani on, että pystyn rakentamaan kokonaisen tuoteperheen tarinan ympärille: Figuureista veistoksiin, veistoksista korumallistoon, korumallistosta keraamisiin kuvapintoihin. Mikään ei ole mahdotonta. Olen aina rakastanut figuurien ja veistosten rakentamista ja suunnittelua. Ideoita on loputtomasti, kun eksytään tälle alueelle. Koen olevani hyvä persoonien herättämisessä henkiin keramiikan ja kuvituksien kautta. Työ kattaa suunnitteluprosessin eri kuvallisilla menetelmillä ja kolmiulotteisen muodon hakeminen dreijauksen ja veistämisen kautta. Käy ilmi kuinka hidasta suunnittelu on ja kuinka valtavasti menee aikaa herättää henkiin mielikuvituksellinen materiaalista valmistettava tuote.

Yhteistyökumppanina projektissa toimii HYMA eli Hyvän Mielen Apteekki ketju. HYMA kannustaa ja tukee nuoria luovan alan opiskelijoita. Heidän kautta sain kytköksen Vaihmalan Hovin putiikkiin, joka myy design tuotteita (kts. 47).

TAVOITTEET

Opinnäytetyönä suunnittelen figuurisarjan venäläisen kansansadun, Vasilisa Kaunoinen, pohjalta. Suunnittelu ja valmistus prosessissa yhdistyvät satumainen kuvittaminen, mallineen ja muotin valmistus sekä sarjan muodostaminen. Opinnäytetyössä pääpaino on Vasilisa hahmon suunnittelussa ja mallin toteuttamisessa. Valmistusprosessin aikana hyödynnän taitojani ja vahvuuksiani keramiikkamuotoilijana sekä kuvallisena taiteilijana. Tavoite on saada alku figuurisarjan ensimmäiselle osalle, jonka ympärille rakentuu myöhemmin kokonainen tuoteperhe. Prosessissa käydään läpi työvaiheet suunnittelusta mallineiden valmistukseen ja valmiiseen lopputulokseen saakka. Työvaiheet toteutan itse, jotta jatkossa tiedän miltä figuurin on näytettävä enkä suostu kompromisseihin. Tiedän, mitä vaatia tuotteen valmistukselta tuotannossa. Tiedän ehdoitta, millainen tuotteen pitää olla. Henkilökohtaisena tavoitteena on ollut saada tuntuma suunnittelutyöhön keramiikka- alalla. Kuinka pitkälle on täytynyt mennä, mitä lopputulos on tänä päivänä ja mitä se on antanut.

VASILISA KAUNOINEN

Tarina kertoo kauniista Vasilisasta. Neidosta, joka asuu pahan äitipuolen ja kateellisten sisarpuolien kanssa. Talon viereisessä synkässä metsässä asuu noita Baba Jaga uhriensa luista rakennetussa talossa. Vasilisa komennetaan hakemaan valoa noidalta. Tyttö rukalla on olemattomat mahdollisuudet saapua takaisin elossa. Hänen turvanaan on vain pieni nukke, jonka hän sai edesmenneeltä äidiltään. Nukke lohduttaa ja antaa viisaita neuvoja Vasilisalle, jotta tyttö rukka selviytyisi vaativan Baba Jagan määräämistä kotiaskareista (Kuva 1).

Vasilisa Kaunoinen (Narodnye russkie skazki, 1865- 1869) kohtaa mitä uskomattomimpia pelottavuuksia. Tekemällä yhdenkin pienen virheen, saattaa Vasilisa poloinen joutua Baba Jagan päivälliseksi, kananpoikien tavoin. (Venäläisiä kansansatuja, Aleksander Lindberg. 2008)(Liite1.)

Tarina nostattaa ja puistattaa, ihastuttaa ja vihastuttaa, kauhistuttaa ja rakastuttaa. Koen tarinan hyvinkin rakastettavaksi kaikista kammottavuuksista huolimatta. Tarinan historia menee kauas 1865- 1869 luvuille, mutta Vasilisa Kaunoisen tekijää ei tunneta. Tarina kulkee sukupolvesta toiseen vanhan kansan kertomana. Tarina tuli esille venäläisen kirjailijan, *Alexander Afanasyev*, kautta joka tutki ja kokosi venäläisiä kansansatuja (Tuntematon, Alexander Afanasyev).

Tarinasta löytyy kaksi eri versiota: alkuperäinen slaavilainen versio sekä kristinuskon mukainen versio. tarinat poikkeavat huomattavan paljon toisistaan yksityiskohdissa. Slaavilaisessa tarinassa Vasilisa saa kuoleman sairaalta äidiltään lahjaksi taikanuken, joka auttaa neitoa pulassa. Kristinuskon versio kieltää tällaisen pakanallisen (voodoo) taikuuden ja on korvannut nukken puhuvilla eläimillä, jotka tarjoavat apua. Kristinuskon versiossa esiintyy opetuksia lähimmäisen auttamisesta ja kuinka kohdella muita, niin kuin haluaisi itseään kohdeltavan.

Tarinoiden loput ovat vaihtelevia. Slaavilaisessa versiossa ilkeä äitipuoli ja sisarpuolet palavat tuhkaksi, kun taas kristillisessä versiossa Vasilisan isä ampuu heidät hengiltä saatuaan selville, kuinka julmasti ovat kohdelleet tytär parkaa (Heiner, H.A. 1999. Vasilisa The Beatiful).

Sadulla ei ole todenperäistä historiallista merkitystä venäläisessä kulttuurissa tosin tarinasta löytyy slaavilaista mytologiaa: symboleja ja merkkejä. Tarina kulkee sukupolvelta toiselle suullisena perintönä uusille sukupolville, joka toimii myös tyyppillisenä "varoitustarinana" lapsille. Varoitustarinoiden tehtävänä on helpottaa vanhemmuuden arkea pelottelemalla lapsia vaaroista kuten mm. menemästä yksin vieraaseen paikkaan. Baba Jaga noita tunnetaan venäläisessä kulttuurissa jo varhaisesta iästä lähtien, joten tästä syystä noita toimii loistavana pelottimena kurittomille lapsille: kannibaali noita, joka syö huonosti käyttäytyvät lapset suihin (Purro, A. 15. 6 2009 ja Eskelinen, I. 17.7.2010).

Kuva 1. Vasilisa, taikanukke ja Baba Jaga

1.1 KESKEISET HAHMOT

Tarinan keskeisiä hahmoja ovat Baba Jaga (Baba Yaga), Vasilisa Kaunokainen, uskolliset ratsumiehet sekä taikakädet. Baba Jaga on hyvin suosittu hahmo slaavilaisissa kansantarinoissa. Hän on vanha eukko, joka lentää huhmarilla taivaalla ja kauhoo vauhtia survimella. Hän asuu mökissä, jolla on kanan jalat tai joskus jopa piparkakkutalossa (Kuva 2). Tämä luiseva kannibaali syö tunkeilijat ja pelottimina käyttää uhrien luista ja pääkalloista rakennettua aitaa.

Vasilisa on tarinan sankaritar. Häntä pidetään vilpittömänä ja viattomana nuorena naisena. Baba Jaga teetättää lähes mahdottomia kotitöitä Vasilisalla ja mikäli hän ei suoriudu niistä, noita syö hänet illalliseksi.

Ratsumiehet ovat noidan uskollisia palvelijoita. Hevosmiehiä on kolme: Valkoinen, punainen ja musta ratsumies. Valkoinen ratsumies tuo mukanaan aamun valon, punainen ratsumies auringonlaskun ja musta ratsumies yön pimeyden (Liite 7). Mustan ratsumiehen ilmestyessä Baba Jaga astuu mökistään ja lentää taivaalla pimeys suojanaan Taikakädet ovat myös hänen uskollisia palvelijoita. Nämä tyhjästä ilmestyvät kolme käsivartta tarjoilevat noidalle ruokaa ja juomaa, korjaa ja siivoavat jäljet (Liite 5).

Lisäksi tarinassa esiintyvät kateelliset äiti- ja sisarpuolet sekä Vasilisan isä. Tytön isä on kiltti kauppias, joka ei ole lainkaan tietoinen tyttärensä kaltoin kohtelusta isän poissa ollessa. Tarinan synnyn aikana on vaalittu runsas muotoista naisvartaloa ja maidon valkeaa ihoa. Tyypillinen ajanjakson kauneusihanne käy ilmi sadussa, sillä ilkeät äiti- ja sisarpuolet yrittävät parhaansa mukaan rumentaa tytön näännyttämällä ja komentamalla pihatöihin ulos kosijoiden häätämiseksi, mutta kuvan kaunis nuori nainen vain kaunistuu päivä päivältä.

1.2 DUALISTINEN NOITA

Vasilisan jälkeen merkittävin hahmo tarinassa on itse Baba Jaga: Tunnetaan myös nimillä Baba Yaga, Yaga Baba, Jaduga, Baba Roga, Ježibaba. Noita on dualistinen eli hänessä on kaksi vastakkaista voimaa. Useimmissa tarinoissa noita esiintyy pahana, vanhana haahkana, joka syö ihmisiä kuin kanan poikia. Toisinaan hän esiintyy viisaana vanhuksena, joka ohjaa tieltä eksyneitä ja tarjoaa viisaita neuvoja. Baba Jagaa kuvataan viisauden ja kuoleman jumalana, "The Bone mother". Hänet tunnetaan villinä ja kesyttämättömänä. Luonnonhenkenä, joka tuo viisautta ja kuolemaa, kuoleman ja uudelleen syntymisen kautta (Old Russia, Baba Yaga) (Ivanits, Linda. J. 1989. Russian Folk Belief).

Jopa kielellisesti sana Baba on dualistinen (riippuen tilanteesta ja sanan käyttäjästä). Slaavilaisissa kulttuureissa sana baba tunnetaan yleisesti naiseen viittaavana iästä tai säädystä huolimatta. Tosin mikäli nainen käyttää naisesta kutsuma nimeä "baba", se koetaan loukkaavaksi, haukkumanimenä (vanha akka, noita akka, haaska, paha nainen jne.) Miehet ovat etuoikeutettuja kutsumaan niin äitejään kuin puolisoitaan baboiksi. Baba sanana voi tarkoittaa siis vanhaa ja/tai viisasta naista kuin myös loukkaavinta haukkumanimeä (Purro, A. 15. 6 2009 ja Eskelinen, I. 17.7.2010).

Kuva 2. Baba Jaga ja linnun jaloilla kävelevä talo

KANSANTARINAN MERKITYS

Kansantarinat ovat stereotyyppisen kiinteitä, tavallisesti lyhyitä ja totena pidettyjä kansankertomuksia. Kansantarinat pohjautuvat uskoon yliluonnollisten voimien ja olentojen olemassaolosta tai sisältävät kenties tosipohjaista, mutta kansanomaisesti käsitettyä asustusta, sota- ja kulttuurihistoriaa. Tarinat myös usein liitetään tavallisesti nimettyihin tuttuihin henkilöihin ja paikkoihin, tiettyyn ajankohtaan. Kansantarina poikkeaa sadusta mm. juuri sen vuoksi, että siihen on uskottu. Tarinoiden uskottavuus on vähentynyt nykyaikana lukuun ottamatta käyttäytymisnormeja tähdentäviä varoitustarinoita. Tarinatyypit koostuvat motiiveista ja piirteistä, jotka saattavat siirtyä rekvisiittana tarinasta toiseen. Tämä helpottaa tarinan muistamista ja edistää tarinan säilymistä sukupolvelta toiselle. Kansantarinat ovat yhteisöä koskevaa perinnettä, memoraatit ja kronikaatit liikkuvat yksilöllisellä tasolla ja saattavat uskomusten ohella muodostaa tarinoiden alkusoluja. Memoraatti on autenttinen kertomus yliluonnollisesta elämyksestä, jonka kertoja itse tai joku lähipiiristä on kokenut. Memoraatilla ei ole kiinteää stereotyyppistä muotoa vaan noudattaa alkuperäisen elämyksen sisältöä eli se pyrkii tulkitsemaan tarinaa perinteen valossa. Kronikaatti on historiallista muistitietoa eli kertojan omakohtainen ”raportti” historiallisluonteisesta tapahtumasta tai kokemuksesta. (Otavan suuri Ensyklopedia, Pentti Huovinen. 1978)

Kansantarinat jaetaan tarinalajeihin: varoitustarinat, selitystarinat, uskomustarinat, suhdetarinat ja ajanvietetarinat. Varoitustarinat kertovat, kuinka huonosti voi käydä pyhäyöntekijälle tai väärinvannoille. Selitystarinat selittävät esim. ison kiven tai oudon paikannimen alkuperän. Uskomustarinat todistavat, että ihminen on todella muutettu mm. sudeksi ja että hänellä on todella ollut häntä. Suhdetarinat kertovat esim. jättiläistytön leikkikaluna olevasta kyntäjästä hevosineen. Lopuksi ajanvietetarinat, jotka käsittävät kummitus- ja aarretarinat. Suomen kulttuurissa tyypillisiä ovat uskomustarinat kuolemasta, vainajista, enteistä, yliluonnollisista ilmiöistä, aarteista ja supranormaaleista eläimistä kuten mm. ihmissusista. Suomen kansantarinat ovat saaneet vaikutteita lännestä ja idästä, tuhansien vuosien ja tuhansien kilometrien takaa. Tunnetuin suomalainen kansantarina on ehdottomasti Kalevala, 1930-luvulta. (Otavan suuri Ensyklopedia, Pentti Huovinen. 1978).

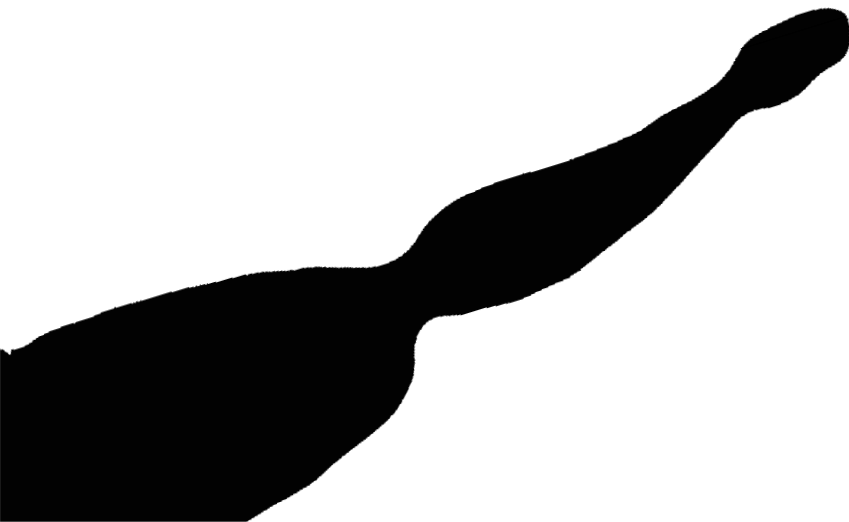
TEKIJÄNOIKEUDET

Tekijän oikeus syntyy aina henkilölle, joka on tehnyt teoksen. Tekijänoikeus jaetaan kahteen osaan: taloudelliseen oikeuteen ja moraaliseen oikeuteen. Taloudelliset oikeudet käsittävät oikeuden teoskappaleen valmistamiseen esimerkiksi siten, että kuva painetaan lehteen ja oikeuden saattaa yleisön saataviin kuten lehden myynnillä. Moraaliset oikeudet edellyttävät, että tekijä mainitaan hyvän tavan mukaisesti teoksen käytön yhteydessä sekä että teosta ei käytetä tekijän arvoa loukkaavalla tavalla.

Kaikki oikeudet, joita ei ole nimenomaisesti sopimuksin siirretty eteenpäin, jäävät tekijälle. Siirrettävät oikeudet voidaan myös rajata koskemaan vain tiettyntyyppistä käyttöä, kuten ainoastaan kuvituksen käyttöä. (Stachon, Harri. 2008. Tekijänoikeudet). Venäläinen kirjailija *Alexander Afanasyev* tutki ja kokosi kansantarinoita (Pantheon Fairy Tale and Folklore Library. 1976. Russian Fairy Tales). Vasilisa Kaunoinen on kirjoitettu vuosien 1865- 1869 välillä, mutta tekijää ei tunneta. Lain mukaan 70 vuotta tekijän kuolemasta antaa muille vapauden käyttää tarinaa esimerkiksi kuvittamiseen, uudelleen painamiseen tai muuhun vastaavaan (Svensk, N 30.5.2009).

Tarinaa ei voi ottaa omiin nimiin, mutta tarinaa voi ilmaista omiin nimiin teoksilla (tässä tapauksessa figuurit). Monet taiteilijat ovat kuvittaneet kyseistä tarinaa uudelleen ja uudelleen niin maalaustaiteessa kuin sarjakuvataiteessa. Esimerkiksi suomalainen sarjakuvapiirtäjä Petri Hiltunen, *Laulu Yön Lapsista* sarjakuvassa on Baba Jaga taloineen kuvattu sankarin arkivihollisena tai Mike Mignolan Hell Boy sarjakuva *The Chained Coffin and Others*, jossa myös Baba Jaga on kuvitettuna.

Kirjailijan, Alexander Afanasyev, kuolemasta on jo 138 vuotta aikaa eikä tarinan alkuperäistä tekijää tunneta, joten tekijänoikeus on "rauennut". Suullisen ja kirjallisen tiedon mukaan en voi rikkoa taloudellista oikeutta. Omien figuurien tuoteselosteissa tullaan mainitsemaan figuurien lähtökohta eli tarina, joten moraaliset oikeudet ovat myös kunnossa sekä figuurit että kuvitukset seuraavat uskollisesti tarinaa omalla tyylillä.

TUOTTEISTAMINEN

Asiakas segmentointiin ja yleisesti tuotesuunnittelu prosessiin hain tukea kirjasta *Käsityöyrityksen tuotanto*, Raoul Johnsson (1999). Kirja pyrkii lähestymään käytännönläheisesti käsiteollista tuotantoa. Opas etenee toiminnallisen prosessin mukaisesti markkinoinnista tuotesuunnittelun kautta tuotantoon. Kirjan mukaan käsityöläisen on hallittava kannattava tuotanto ja markkinointi, mikäli on tarkoitus hankkia toimeentulo käsiensä avulla. Opas auttoi minua kokoamaan ajatuksia, kuinka lähteä suunnittelemaan tuoteperhettä ja mitä Vasilisa Kaunokainen sarjaan voisi kuulua. Vaikka käytännön esimerkit kirjassa liittyvät enemmälti tekstiili- ja vaatetusalaan, niitä voi soveltaa yleisesti ottaen kaikkiin käsityöalan yrityksiin tai tuotteistamiseen.

3.1 MALLISTON SUUNNITTELU

Käsityöläiset toimivat asiakkaiden tilausten pohjalta valmistaen lähinnä, mitä asiakkaat tilaavat ja toivovat. Käytännössä kuitenkin tekijät yleisesti ottaen ovat erikoistuneet joihinkin tuotteisiin ja profiloituvat niiden tekijöiksi (*Käsityöyrityksen tuotanto*, Raoul Johnsson 1999, 21). Koen itseni profiloituneen veistoksien ja figuurien pariin koko opiskeluni aikana. Figuurin suunnittelun aikana ympärille on muodostunut mielikuva kokonaisen tuoteperheen eli malliston rakentamisesta. Tämä antaa jo avaimen oman yrityksen tai toiminnan perustamiseen.

Mallistoksi kutsutaan yrityksen markkinoille tarjoamien tuotteiden muodostamaa kokonaisuutta. Mallistot usein syntyvät sattumanvaraisesti, mutta toimintaa tehostaessa sen suunnittelu on olennainen osa yrityksen kehittämistä. Kun malliston tuotteet muodostavat selkeän kokonaisuuden, ne tukevat toisiaan markkinoilla eli niillä on synergiaetua (Johnsson 1999, 22). Synergiaetu on joko kuvitteellinen tai todellinen etu, jota odotetaan saatavan esimerkiksi kustannussäästöjen muodossa, kun yhdistetään kaksi yksikköä yhdeksi. Suunnittelemani figuurisarjaan saattaisi kuulua figuurit, veistokset, korut, seinälaatat, kangas kuoseja, shakkinappulat jne. Tuoteperheet saavat aikaan näyttävän kokonaisuuden!

Ison määrän tuottaminen parantaa valmistusosaamista, mikä on välttämätöntä tehokkaan valmistusprosessin saavuttamiseksi. Valmistaessaan yksittäisiä kappaleita käsityöläinen tavallaan harjoittelee jatkuvasti, keskittyy ”prototyyppien” valmistamiseen. Hyvin suunniteltu mallisto antaa tuotannollisia etuja: jos mallistossa on yhteisiä tekijöitä kuten raaka-aineita, koristelu ja mittoja, voidaan saada synergiaetu ostojen, varastoinnin ja piensarjatuotannon kautta (Johnsson 1999, 22).

Bostonin matriisin avulla eli SWOT- kaavion avulla voidaan kartoittaa omia tuotteitaan (Taulukko 1). Tähtituotteet ovat varmoja tulonlähteitä. Pääasiallisina tulonlähteinä ovat galleriatilan vuokraaminen ja keräiltävät figuurit ja tuoteperheet. Muusana on Vasilisa Kaunoinen satu. Sadun ympärille rakentuu tuoteperhe, joka koostuu figuureista, veistoksista, maalauksista, koruista, shakkinappuloista jne.

Kysymysmerkkituotteet vastaavasti ovat uusia tuotteita, joista ei vielä tiedä kuinka ne menestyvät: Uusia tuotteita, uusilla rohkeammilla ideoilla. Ne voivat alussa liikkua hitaasti kaupan hyllyiltä. Nämä tuotteet vaativat hyvän esillepanon.

Lypsylehmätuotteet ovat edullisesti ja nopeasti tuotettuja tuotteita, joissa on hyvä kate. Ne houkuttelevat asiakkaita tutustumaan muuhunkin liikkeen tarjontaan. Lisäksi lypsylehminä toimivat asiakkaille suunnitellut uniikit tilaustyöt. Rakkikoiratuotteet ovat vanhoja, aikansa eläneitä ideoita ja tuotteita tai huonosti vastaan otettuja tuotteita.

<p style="text-align: center;">TÄHDET Vasilisa Kaunokainen Korut Galleria tilan vuokraaminen Keramiikka maalaukset Muut käyttöesineet</p>	<p style="text-align: center;">KYSYMYSMERKIT Uusia figuureja The Twisted Teapots –teekannut Veistokset</p>
<p style="text-align: center;">LYPSYLEHMÄT Akvarellimaalaukset Kortit Tilaustyöt Muut koriste-esineet</p>	<p style="text-align: center;">RAKKIKOIRAT Figuurit Akvarelli maalaukset Suojelusmöröt</p>

Taulukko 1. Bostonin matriisi: Tuotteiden ryhmittely (Johnsson 1999, s 23.)

3.2 SEGMENTOINTI

Tuotteiden suunnittelijalla on mahdollisuuksia kehittää kannattavia, valmistusystävällisiä, uusia tuotteita ja parantaa vanhoja. On väitetty, että yli 50 % tuotannonkustannuksista syntyy tuotekehitystyön yhteydessä. Kun jo suunnitteluvaiheessa etsitään pienelle tuotannon ongelmalle pienempi ratkaisu, syntyy parempi lopputulos (Johnsson 1999, 27). Kuluttajan jokaisen ostopäätöksen takana on jokin syy. Syynä voivat olla tarve, arvostuskyky, muoti, mielihyvä, sijoitus. Ostajat ja kuluttajat muodostavat erilaisia ryhmiä, joilla on tiettyjä yhteisiä tekijöitä tai arvostuksia. Markkinoinnissa näitä ryhmiä kutsutaan segmenteiksi tai lohkoiksi suuremmasta kokonaisuudesta. Segmentoinnin lähtökohtina voivat olla ikä, sääty, harrastukset, kulttuuri tai arvot (Taulukot 2 ja 3).

Mitä	Kenelle	Minkä tarpeen hyöty	Asiakkaan saama hyöty	Miten erottuu kilpailijoista
'Vasilisa Kaunokainen' Figuuri	Keräilijät Sisustukseen tai lahjatavaroihin panostavat Varakkaat taiteen ystävät	Lahjatavara Sisustus Oma ilo Hemmottelu	Ilahduttaa uniikilla esineellä Oman kodin viihtyvyys Omat arvot, mielipiteet sekä asenteet Tyyli	Kausituote Varioitavissa koristelulla Piensarja Tuotetarina Jokainen tuote yksilöllinen

Taulukko 2. Oman tuotteen arvolupaus

Arviointi kriteerit

Segmentoinnin perusteet	Segmenttien arviointi kriteerit	Kohderyhmien valintaperusteet
-Demografiat eli väestön muuttajat - Maantieteelliset tekijät - Psykografiat ja elämäntyyli - Käyttäytymistä kuvaavat tekijät	- Mitattavuus - Saavutettavuus - Segmenttien koko ja kannattavuus - Markkinointitoimenpiteiden toteuttamismahdollisuudet	- Segmenttien koko ja kasvunäkymät - Segmenttien rakenteellinen houkuttelevuus - Yrityksen tavoitteet ja voimavarat

Taulukko 3. Begström ja Leppänen, Yrityksen asiakasmarkkinointi (2004, 131- 132)

3.3 MIELIPIDE, ARVO VAI ASENNE

Mielipiteet, asenteet ja arvot vaikuttavat kuluttajan ostopäätökseen. Mielipiteet muuttuvat nopeasti ja vaikuttavat konkreettisiin asioihin. Asenteet liittyvät yleisempiin asioihin ja ne muuttuvat hitaasti. Arvot ovat abstrakteja ja ne muuttuvat kaikkein hitaimmin. Tällä hetkellä esimerkiksi suunnittelemani figuurin muoto, funktio ja koristelu herättävät paljon eriäviä mielipiteitä jo pelkästään kollegoideni kesken. Erilaiset asenteet muotokieleen ja taustalla olevaan tarinaan vaikuttavat siihen, kuinka miellyttäväksi figuuri mielletään (Taulukko 4.).

Tuotteet Henkilöt	Korkean sitoutumisen tuotteet (esim. autot ja tupakat)	Matalan sitoutumisen tuotteet (esim. pesuaineet ja sukat)
Merkkietoiset	A. <u>Sitoutunut merkkiuskollinen</u> - merkki tärkeä - haluaa "parasta" - ei käytä muita merkkejä	C. <u>Rutiininomainen merkkiostaja</u> - ei välitä tuotteesta - ei halua parasta - ei käytä muita merkkejä
Merkkituotteista piittaamattomat	B. <u>Sitoutumaton informaation etsijä</u> - tuoteryhmä tärkeä - haluaa parasta - kokeilee uusia merkkejä - etsii parasta	D. <u>Sitoutumaton merkinvaihtaja</u> - ei välitä merkistä - ei halua parasta - käyttää useita merkkejä - reagoi herkästi hintaan

Taulukko 4. Sidonnaisuus asteiden luokittelu (Rope, Pyykkö 2003)

Seuraavilla sivuilla on esitetty arvo- ja jakelukehikko, mitkä kuvaavat kuluttajan arvoja. Kehikoiden avulla voidaan määrittellä, minne tai kenelle Vasilisa figuuri sopii. Jokaisella segmentillä ja siihen kuuluvilla kuluttajilla on omat arvonsa. Niiden pohjalta he tekevät päätöksensä. Nämä muodostavat arvo- ja kulttuurikehikon, johon tuotteiden on mahdollista ostopäätöstä tehtäessä. Tuotteita kehittäessä on syytä pohtia syvällisesti, että vastaako suunniteltu kehikko kohdesegmentin arvoja ja segmenttiin kuuluvien henkilöiden etsimiä "hyötyjä" (Taulukko 5).

Jakelukehikko (eli myyntipisteet) on esimerkki mistä löytyy myymälöitä, joihin tuotteet sopivat ja joiden profiili tukee tuotteita (Taulukko 6). Tavoitellun asiakassegmentin pitää tuntea ja hyväksyä kyseiset ostopaikat. Tuotesarjan kuluttajat voisivat asettaa tämän tyyppisiä vaatimuksia ostopaikoista. Hyväkään tuote ei mene kaupaksi, mikäli se ei ole oikeassa paikassa kuluttajien saatavilla. Tuotesuunnittelun kannalta osaamista ja valmistusmahdollisuuksia on pohdittava myös. Suunnittelijana ja valmistajana minun on paneuduttava näihin. Mitä paremmin nykyiset ja tulevat tuotteet sopivat esitettyihin kehikoihin, sitä suuremmat ovat onnistumisen mahdollisuudet (Taulukko 7).

TYYLI	MUOTI	TEKOTAPA
Leikkisä	Uniikki, vintage, käsityömäisyys,keräily	Hand made in Finland
Fajanssi Posliini	Sopivia täydentäviä tuotteita Vasilisa Fuiguurit varioitavissa	Keskihintaa ylempi
MATERIAALIT	MONIKÄYTTÖISYYS	HINTA

Taulukko 5. Arvokehikko, joka näyttää tuotekehikon ulottuvuudet ja niiden sisällön (Johnsson 1999, s.28)

IMAGO/PROFIILI	SIJAINTI	MALLISTO
Tunnetun yrityksen tuote? Tunnettu nimi? Oma liike. Yrittäjä.	Pääkaupunki	Figuurikokonaisuus Muiden tuotteita. Veistokset
Keskihintaa ylempi	Käteinen/pankkikortti	Sisustus- ja lahjatavara, keräily. Tilaustöitä
HINTATASO	MAKSUTAPA	PALVELU

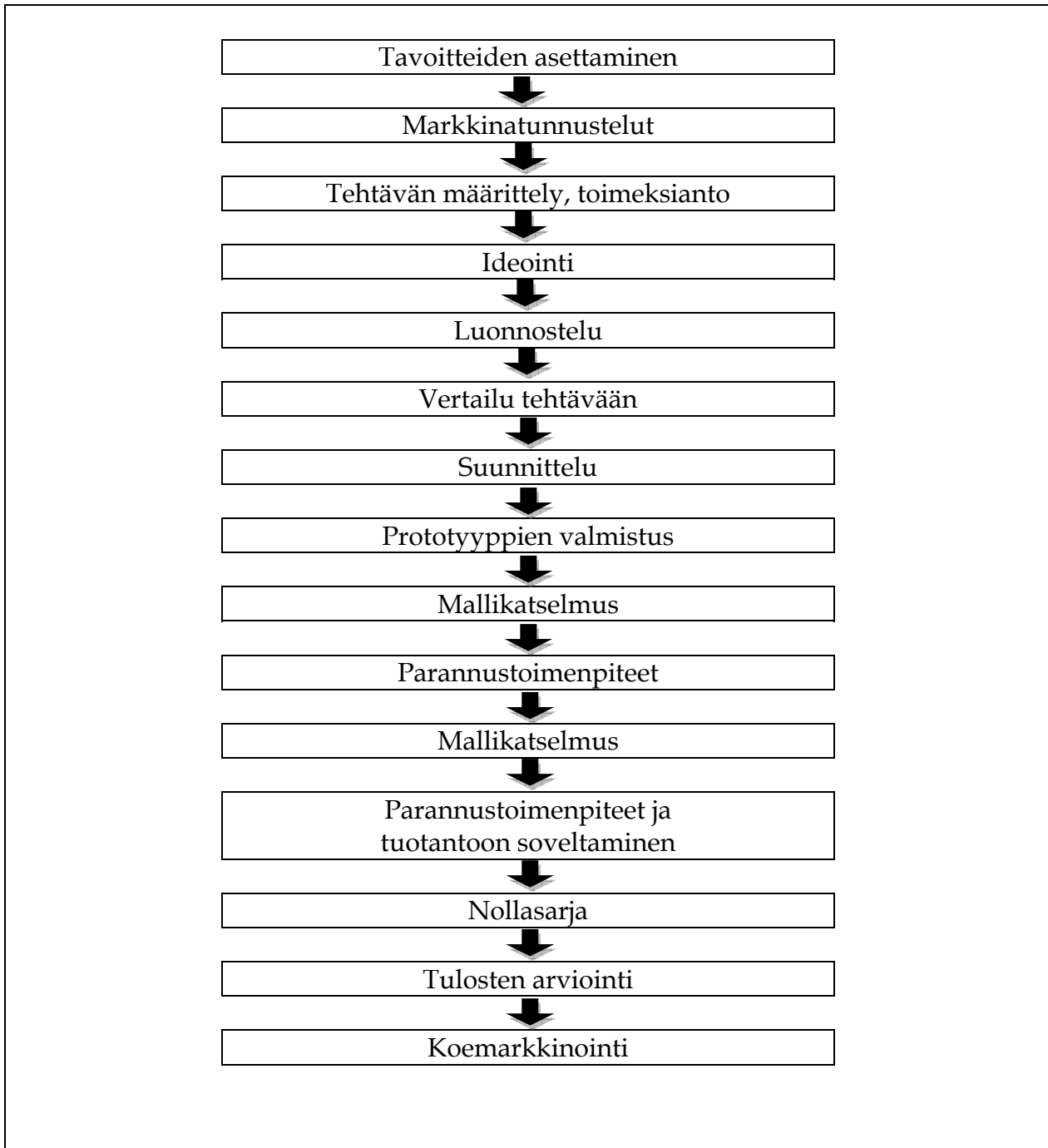
Taulukko 6. Jakelukehikko, joka näyttää myyntipisteet (Johnsson 1999,s. 29)

OSAAMISEN VAHVUUDET	IMAGO	NYKYINEN MALLISTO
Mielikuvitus Keramiikkamuotoilija Maalaustaide	Leikkisä Kotimainen Taide ja muotoilu	Figuurit ja veistokset Oheistuotteita
Sopivat pidempi aikaiseen tuotantoon	Posliini Kivitavara Akvarelli	Alihankintojen kehittämisen kautta sekä oma tekeminen
LAITTEET	AINEET	KAPASITEETTI

Taulukko 7. Osaamisen ja valmistusmahdollisuuksien kehikko (Jonsson 1999, s. 30)

3.4 TUOTEKEHITYS

Tuotekehitys on prosessi (Taulukko 8). Tuote on harvoin valmis tuotantoon ja markkinoille suunnittelun jäljiltä ja sitä joudutaan tarkastelemaan monessa vaiheessa parhaan lopputuloksen löytämiseksi. Prototyypit kertovat minkälainen tuote tulee olemaan, mutta harvoin se kertoo varsinaisesta valmistettavuudesta. Tekniset ongelmat usein paljastuvatkin vasta, kun suunnittelu on valmista ja päästään valmistamaan nollasarjaa. Tuotekehitysprosessin eteneminen edellyttää pitkäjänteisyyttä, suunnitelmallista toimintaa ja tavoitteita (Käsityöyrityksen tuotanto, Raoul Johnsson 1999).

Taulukko 8. Tuotekehitys prosessi (Johnsson 1999, s. 34)

3.5 LIIKEIDEA

Liiketoimintasuunnitelma on perustettavan yrityksen kaupallista toimintaa kuvaava dokumentti. Liiketoimintasuunnitelman tarkoituksena on selvittää aiotun yritystoiminnan kannattavuutta ja menestymisen mahdollisuuksia. Liiketoimintasuunnitelma on tarpeen yrittäjälle itselleen sekä edellytyksenä käytettäessä asiantuntijoita apuna toiminnan arvioinnissa. Liiketoimintasuunnitelma helpottaa liiketoiminnan aloittamista ja sen kehittämistä, sekä auttaa hallitsemaan varsinaista liiketoimintaa ja työstämään ideoita toteuttamiskelpoisiksi.

3.5.1 Perustiedot yrityksestä

Kava Design Oy on lahjatavaroiden vähittäiskauppa ja tarjoaa erikoisen hauskoja ja tarinallisia tuotteita omaan käyttöön tai lahjaksi. Toimialana on uniikkitaiteen ja taideteollisten tuotteiden suunnittelu, valmistus, myynti ja markkinointi. Yrittäjä valmistaa sisustuskeramiikkaa piensarjatuotantona valamalla tai käsin rakentamalla.

Yrityksen nimi juontaa juurensa omasta lapsuudesta. Nimi itsessään kertoo liikkeen leikkimielisyydestä. Pienenä lapsena olin kovin suulas suustani ja puolustin heikompia. Isoveljeni antoi minulle liika nimen "Kova Kava" eli kova kaveri, kun häädin pois häntä kiusanneen öykkäriä kiroilemalla ilman ärrä ja kysymällä kohteliaasti, haluaisiko hän saada "tulpaan".

3.5.2 Tavoiteimago

Yrityksen imago on lapsekas: Paljon värejä, satuja sekä veikeitä hahmoja. Yritys myös kannustaa nuorien eri alojen suunnittelijoita myymällä heidän tekemiään tuotteita. Yritys tarjoaa tilaisuuden itsensä markkinointiin sekä raottaa ovea myyntimaailmaan.

3.5.3 Kohderyhmä

Toivottuja ja haluttuja asiakkaita ovat leikkimieliset, ketkä haluavat ostaa itselleen tai lahjaksi jotain satumaisen kaunista. Tuotteet sopivat erinomaisesti niin hillittyyn kuin rohkeampaankin sisustukseen. Yrityksen asiakkaina toimivat ostajat (vanhemmat, sukulaiset), 25- 60 vuotiaat naiset.

3.5.4 Saatavuus

Liike sijaitsee pääkaupunkiseudun tuntumassa, ja toimitilat ovat jaettu kahden muun vastaavanlaisen yrittäjän kanssa (symbioosisuhde). Lähinnä yrittäjän valmistamaa keramiikkaa on saatavana vain Kava Design liikkeessä sekä mahdollisesti jälleenmyyntinä muissa alan liikkeissä.

3.5.5 Toimintatapa

Yrityksen tuotteet ja ulkoasu tukevat yrityksen imagoa. Yrityksen tilat jaetaan kahden tai kolmen itsenäisen yrittäjän kanssa, jotka valmistavat keramiikka- ja lasituotteita. Yrityksen tilat ovat jaettu pajatilaan, myymälään ja galleriaan.

3.5.6 Tuotteet ja palvelut

Kava Design tuoteryhmiin ja palveluihin kuuluvat: taidetuotteet, sisustus- ja käyttötuotteita, jälleenmyynti, gallerian vuokraaminen ja tilaustuotteita. Tuotteilla on

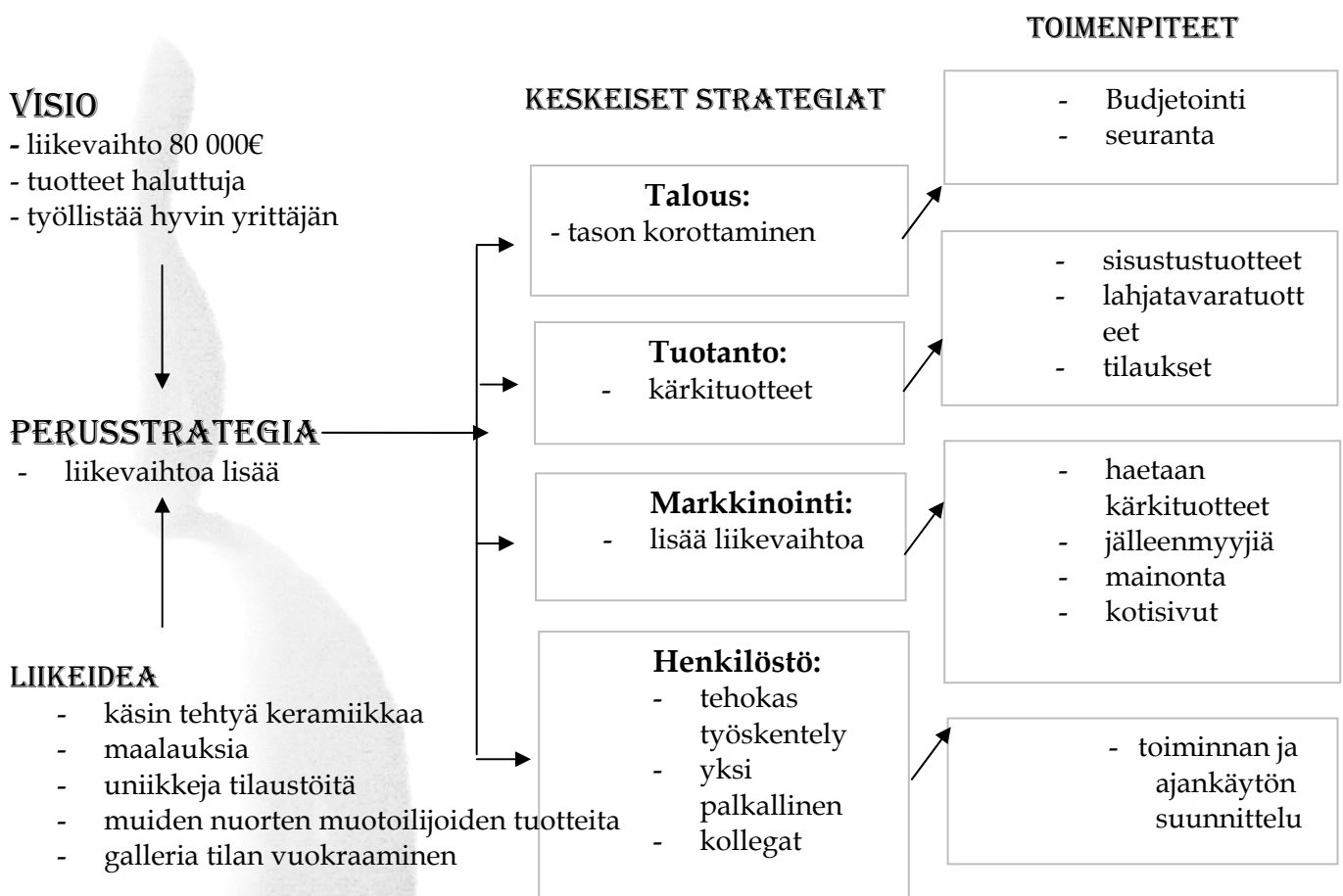

tarinat ja sadut taustalla, fiktiivisiä tai elämäkerrallisia. Yrityksen tuotteiden voimavarana toimivat mm. venäläinen kansansatu Vasilisa Kaunokainen ja Liisa Ihmemaassa. Tuotteissa myös painotetaan laadukkaaseen käsityöhön sekä kauneuteen että leikkimielisyyteen. Sivutoimena on "apinatöitä" eli uniikkeja tilaustöitä yksityisille asiakkaille ja yrityksille esimerkiksi yrityslahjoja ja elintarvikeastioita myyntiin HYMA - apteekkiketjulle, Joensuuhun. Liikkeessä on myymälä, pieni galleriatila sekä työpaja. Galleriatila ei ole pelkästään omassa käytössä vaan vuokrattavana ulkopuolisten käyttöön.

3.5.7 Visio, strategia ja arvot

Kavan visio on olla arvostettu taideteollisuusyritys, jolla on laaja ja mielenkiintoinen asiakaskunta. Oma design tyyli muodostuisi tunnistettavaksi ja tunnetuksi. Liikevaihto tämän alan yrityksellä olisi vajaa kymmenen vuoden kuluttua 80 000 tuhatta euroa, jolla se työllistää sopivasti omistajansa. Päämääränä vuoteen 2040 mennessä olisi, että yritys ja yrittäjä olisivat velattomia. Strategia, millä päästään toteuttamaan visio, on suunnitelmallinen markkinointityö (Kaavio 1).

Laadukkuus ja kotimaisuus ovat yrityksen keskeisiä arvoja. Yrityksen tuotteiden leikkimielisyys ja veikeys ovat erittäin tärkeitä imagossa.

Kaavio 1. Yrityksen strategiakartta

3.5.8 Markkinointisuunnitelma

Yritystä markkinoidaan paikallisissa lehdissä. Yritys luottaa myös ”viidakkorumpu”-systeemiin, eli tyytyväinen asiakas välittää viestiä eteenpäin. Nykyään tehokkaana markkinoinnin välineenä toimivat myös maksuttomat facebook tai twitter nettisivustot, missä voi luoda oman ryhmän yritykselle. Näillä sivuilla voi kuvata yritystoiminnan, laittaa kuvia tuotteista sekä pitää yllä keskustelupalstaa. Sivustolla voi tehdä ilmoituksia yrityksen kampanjoista ja alennusesongeista sekä asiakkaat voivat antaa palautetta tuotteista ja palvelusta.

Kava yrityksen tuotteet ovat piensarjatuohtantoa, jonka asiakkaat mieltävät usein taiteeksi. Tästä syystä asiakas on valmis maksamaan enemmän tuotteesta. Kava voi kehittää ns. taiteellisen toimikunnan/johtoryhmän, joka koostuisi yrittäjän kollegoista. Toimikunnassa esittäisiin ideoita ja luonnoksia, joista annettaisiin rakentavaa kritiikkiä. Myös toimikunta voisi ehdottaa ideoitaan ja ajatuksiaan uusiksi tuotteiksi tai vanhojen tuotteiden kehittämistä varten.

Graafinen suunnittelija Mika Kivimäki suunnittelee Kava:lle käyntikortit, esitteet, tuoteselosteet ja logon sekä yrityksen kotisivut yhdessä yrittäjän kanssa. Painotuotteet antavat yrityksestä luotettavan kuvan ja ne tukevat yrityksen tuotantoa ja imagoa.

3.5.9 Organisaatio ja kehittämistarpeet

Yrittäjä on organisaation ainut tekijä, joka suunnittelee ja valmistaa tuotteet. Organisaatiossa työskentelee kulttuurituottaja, joka hoitaa tuotteiden myynnin ja yrityksen markkinoinnin, koska omistajalla itsellään ei ole kokemusta eikä koulutusta siihen. Näin omistaja voi keskittyä olennaiseen eli omaan tekemiseen. Yrityksen kirjanpidon hoitaa ulkopuolinen kirjanpito palveluita tarjoava yritys, joka on erikoistunut pienten osakeyhtiöiden ja toiminimien taloushallintoon.

Yrittäjän keskeisiä kehittämistarpeita ovat liikeidean täsmentäminen (mitä/kenelle), tavoitteiden asettaminen, budjetointi ja markkinoinnin suunnitelmallisuus. Yrittäjän tulee kehittyä myös tuoteperheiden suunnittelussa.

3.5.10 Markkinat ja kilpailijat

S- nuorten muotoilijoiden kannustus ja monipuolisuus

W- erilaisuuden hakeminen

O- erottautuminen joukosta lapsekkaalla ja hausalla imagolla

T- muut käyttö- ja sisustustavara liikkeet sekä suuret ostoskeskukset

Liikelahjayritykset, käsityöyritykset ja kotimaiset suuret yritykset ovat pahimpia kilpailijoita. Liikelahjayrityksillä on enemmän henkilökuntaa ja heillä on ulkomaisia tuotteita, jotka ovat edullisempi tuottaa ja ostaa. Käsityöyrityksiä on tuhansia, joissa käsityön laatu vaihtelee radikaalisti sekä erilaisia tuotteita on laidasta laitaan. Suuret yritykset (kuten Marimekko, Hackman, Pentik, Arabia) ovat kansainvälisesti tunnettuja suuria brandyja, jotka itsessään ovat jo myyviä (huolimatta siitä, missä tuotteet ovat todellisuudessa valmistettu).

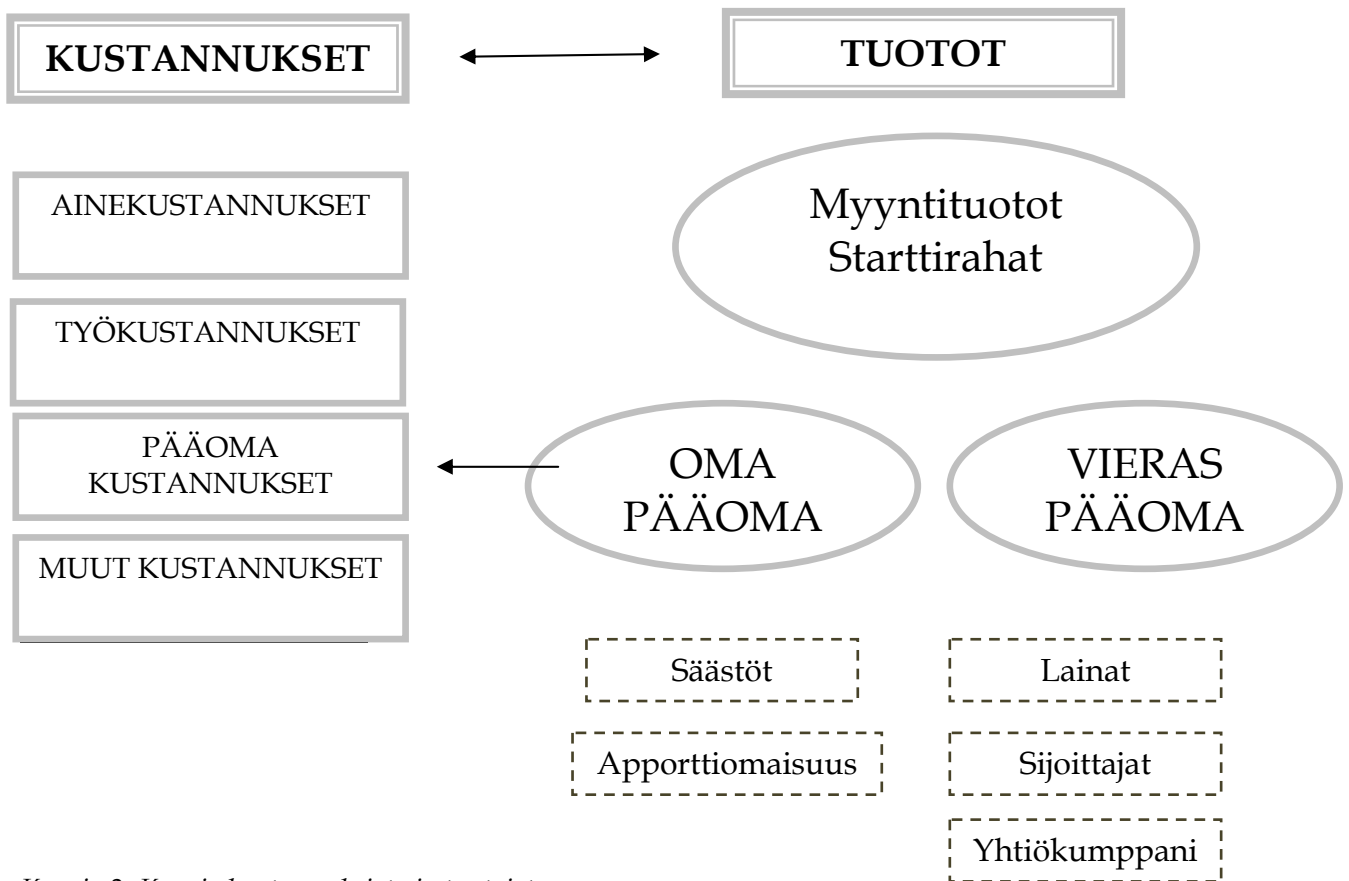
3.5.11 Kilpailuetu ja sen kestävyys

Kilpailuetuna on, että yritys pyrkii käyttämään mahdollisimman optimaalisesti hyödyksi myyntiin kelpaamattomankin tavaran esimerkiksi lahjoittamalla sen hyväntekeväisyyteen. Yrityksen tuotanto on piensarja- ja uniikkituotantoa, joten tuotanto on joustavaa ja tuotteet erottuvat joukosta. Tuotetarinat ja kotimaisuus toimivat myyntivaltteina.

Käsityöala on kilpailulle avoin. Liiketoiminnassa on melko suuret riskit, mikä osaltaan karsii kilpailijoita pois. Saavutetun markkinaosuuden säilyttäminen tapahtuu varmistamalla laadukkaan palvelun ja tuotevalikoiman ylläpito. Myös jatkuvaa markkinointia tarvitaan: tavoitteena on saada mahdollisimman paljon näkyvyyttä ja ilmaista julkisuutta erilaisilla kampanjoilla. Myymälän on myös sijoitettava keskeiselle markkinapaikalle kaupungin keskustan alueella.

3.5.12 Laskelmat ja rahoituksen järjestäminen

Alla oleva kuva esittää, mistä yrityksen pääoma kertyy ja mihin sitä tarvitaan yrityksen perustamisessa (Kaavio 2). Seuraavalla sivulla on laskettuna Vasilisan Kaunokaisen hinta arvio (Taulukko 9).

Kaavio 2. Kaavio kustannuksista ja tuotoista

Hinta arvio

Kustannukset	Yksi Vasilisa	40 kpl Vasilisa	480 kpl Vasilisa
Posliinivalumassa Dispex: natron ammonium Kaoliini Standard Porcelain Kvartsi Kalimaasälpä Bentoniitti Molokiitti Pallosavi Hyplas 71 Alumiinihydroksi	0,61 €	24,40	292,80
Alilasitevärit	0,11 €	4,40 €	52,80 €
Lasite Korkea alkalinen fritti Booraxi fritti Pallosavi Cornish stone	0,15 €	6,00 €	72,00 €
Tuotantotyökulut: <ul style="list-style-type: none"> • valu • viimeistely • koristelu • lasitus • muut kiinteät kulut (vuokra, sähkö jne.) 	45 €	1 800 €	21 600 €
Muotin valmistus: <ul style="list-style-type: none"> • malline • apukappaleet • muotti • muut työvaiheet • kipsi 	1,40 €	56 €	672 €
Yhteensä	47,27 €	1 890,80 €	22 689,60
+ ALV 23 %	58,14 €	2 325,60 €	27 907,20 €
YHTEENSÄ	58,14 €	2 325,60 €	27 907,20 €

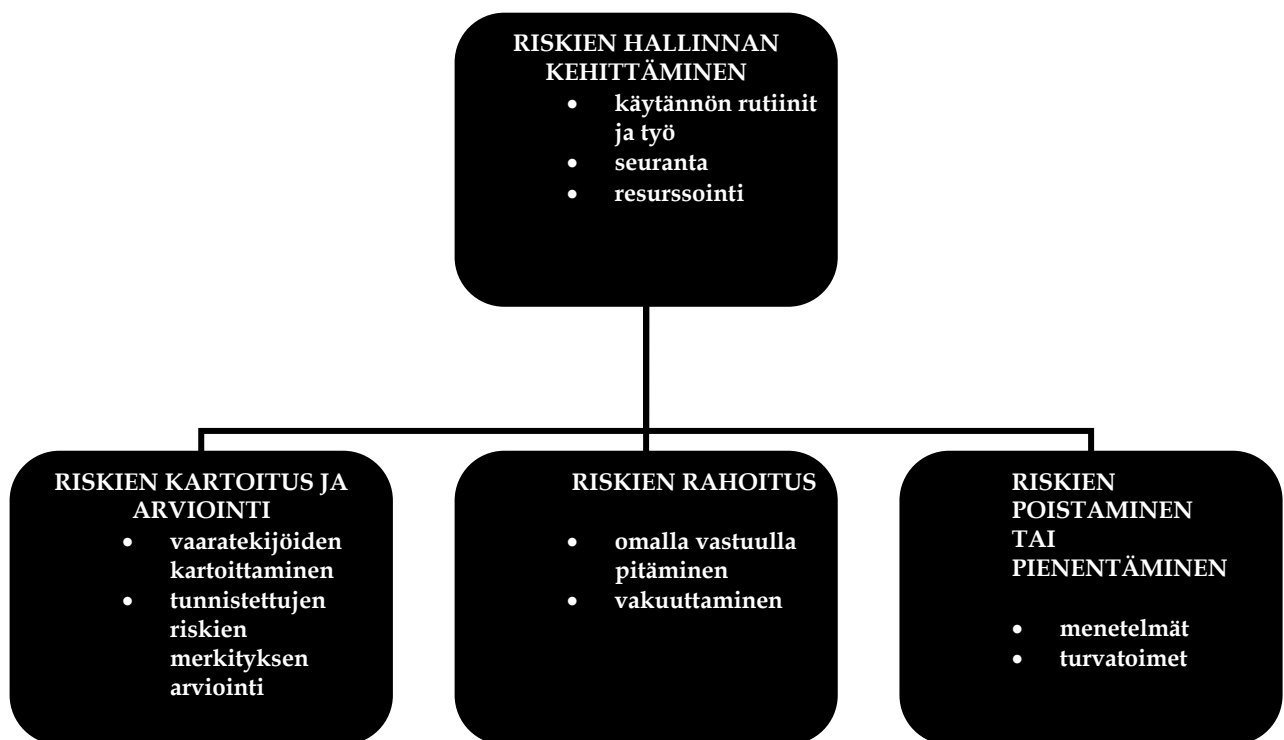
Taulukko 9. Figuurin hinta-arvio

3.5.13 Riskien hallinta

Suomessa on kolme suurta keramiikka-alan yritystä (Fiskars- Arabian tehdas, Pentik Oy ja Kermasavi Oy), ja satoja pienyrityksiä, jotka usein ovat yhden henkilön pajoja. Isot yritykset valmistavat lähinnä astioita ja pienemmät enimmäkseen taidekeramiikkaa. Pelkän keramiikka-alan yrityksen liikevaihto ei ole yhtä kannattavaa kuin esimerkiksi tekstiilien ja huonekaluja valmistavilla yrityksillä.

Tästä syystä yrityksen tilat ja kiinteät kustannukset ovat jaettu kahden muun itsenäisen yrittäjän kesken. Jakamalla toimitilat kahden muun yrittäjän kanssa mahdollistaa mm. oman palkallisen työnteon muualla, mikäli on tarvetta. Tämän lisäksi kulujen jakaminen kollegoiden kanssa keventää taakkaa, mikäli yrittäjä itse sairastuu: suurin riski toiminnalle on yrittäjän oma sairastuminen.

Muina riskeinä yrityksen sisällä voi olla, että osakas, yhteistyökumppani tai muu avainhenkilö päättää lähteä yrityksestä tai irtisanoo yhteistyösopimuksen eikä tilalle löydy yhtä pätevää ja luotettavaa. Lisäksi yrittäjä on uusi alalla, eikä hänellä ole riittävää kokemusta. Tosin kokeneemmat ja ammattitaitoisemmat kilpailijat motivoivat omaa kehittymistä ja yrittämistä. Kokemuksen tai ammattitaidon puute ei ole kokonaan haitaksi. Uusi ja nuori alalla ei ole kangistunut vanhoihin kaavoihin: nuori uteliaisuus elää kaiken suhteen. Alla oleva taulukko kuvaa liikeriskien hallintaa (Kaavio 4).

Kaavio 4. Liikeriskien eli taloudellisten, teknisten ja sosiaalisten riskien hallinnasta.

ARABIAN ELÄINTARHA

-Kari Otso Nevaluoma-

Kirjan on kirjoittanut Kari- Otso Nevaluoma (Arabian eläintarha, K.O. Nevaluoma. 2008). Hän esittelee John Roiton Arabian eläinfiguuri kokoelman yli 30 vuoden ajalta ja kirja toimii perusteoksena kaikille keräilijöille. John Roiton myös kertoo kirjassa (keräilijän näkökulmasta) omasta hartaasta harrastuksesta.

Roitonin mukaan useimmat figuurit valmistetaan sarjatuotannossa vähittäismyyntiin, mutta jotkin on alusta saakka tarkoitettu liikelahjoiksi. Joukossa on myös useita käsin muovattuja uniikkitoita, joita (erotukseksi figuureista) kutsutaan veistoksiksi. Hänen keräilemänsä eläinfiguurit ovat persoonallisia muodoltaan, koristelultaan ja väritykseltään, mutta eivät kuitenkaan ole muumien kaltaisia mielikuvitusolentoja. Korkeus ja leveys vaihtelevat muutamasta sentistä puoleen metriin.

1700- luvun alkupuoliskolla figuurien määrä kasvoi, kun eurooppalaisille selvisi kuinka posliinia valmistetaan. Näyttäviä fajanssi- ja posliiniteoksia käytettiin kattauksissa ja myöhemmin myös sisustukseen kuuluvina itsenäisinä taide-esineinä. Kertaustyylien aikaan 1800- luvulla tehdasmainen sarjavalmistus ja asumistason kohoaminen johti kodin kalusteiden määrän nousuun sekä kotien koristeluun pikkutavaroilla. Useimmilla oli mahdollisuus hankkia kotiin puhtaan turhamaisuuden ja kauneudentarpeen osoituksia. Sisustuksessa tuli tärkeiksi keraamiset valaisimet, kynttilänjalat sekä jalustat ja konsoli, joille aseteltiin viherkasveja ja koriste- esineitä (Roiton 2008).

Suomessa ensimmäiset eläinfiguurit mainittiin Arabian tehtaan julkaisemassa kuvastossa vuonna 1886. Vuosina 1842- 1894 Helsingissä toiminut kaakeli- ja fajanssitehdas Andstén valmisti ennen Arabiaa eläinaiheisia koristeveistoksia. Myöhemmin turkulainen keramiikkatehdas alkoi tuottaa runsaasti eläinfiguureja vuosina 1921- 1969. John Roiton mainitsee kuvanveistäjien olleen monien varhaisten figuurien tekijänä, koska he halusivat tutustua lähinnä saven mahdollisuuksiin materiaalina.

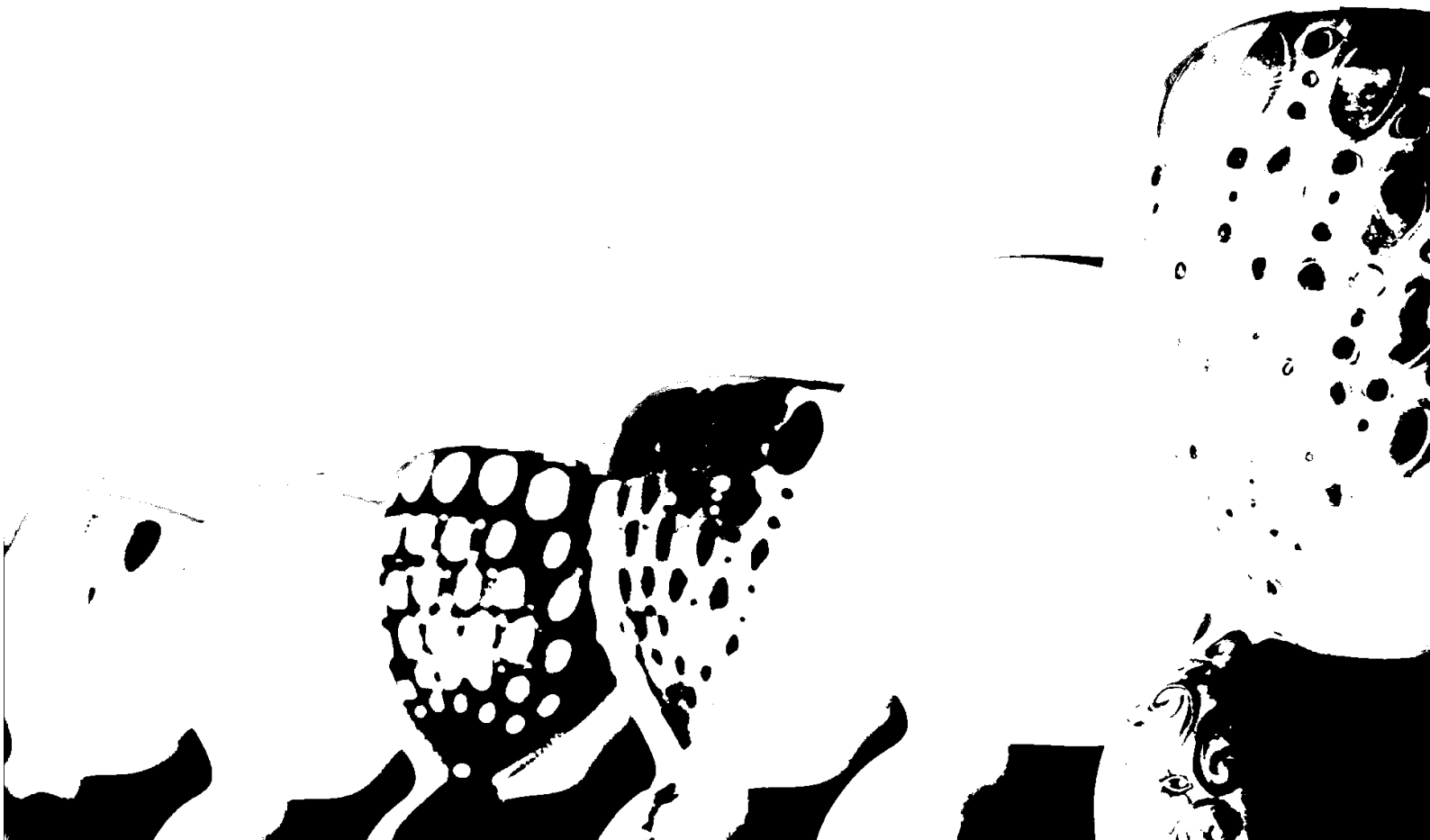
Keräilijän näkökulmasta, kukaan ei päätä ryhtyä keräilijäksi. Useimmat ryhtyvät siihen sattumalta eivätkä he mieti silloin esineen rahallista arvoa (tulevaa keräilyarvoa). Edellytyksinä ovat, että esineet kuuluvat samaan sarjaan ja niiden muodollinen pätevyys eli figuurin eheys. Keräily on mielivaltaista ja keräiltävät esineet toimivat maskotteina. Kyseinen kirja auttoi kohdentamaan omaa asiakas segmentointia: kuka hankkii figuureja. Ketkä ja minkä ikäiset ovat valmiita ostamaan kitsiä, ja mihin tai miksi figuureja kerätään. Kitsi tulee saksalaisesta sanasta "*kitch*", mikä tarkoittaa rojua. Sana tarkoittaa jollain tavalla tyyliittömiä ja mauttomia koriste- ja taide-esineitä. On väistämätöntä, että figuurit tullaan aina mieltämään osana kitsi kulttuuria. Olipa ne sitten valmistettu edullisesti sarjatuotantona tai sitten uniikkeina veistoksina. Hyvän ja huonon kitsin erona on laatu ja suunnittelu. Tusinatavaraa täydeltä notkuvat kaupan hyllyt, mutta kuinka usein näkee jotain laadukkaita ja kauniita esineitä. Mielestäni Arabian eläintarha on hieno teos, mikä esittelee laadukasta kitsistä ja antoi toivon kipinän pienelle keramiikkamuotoilijalle, joka tykkää kauniista keraamisesta kitsistä.

ART ARABIA

Työharjoitteluni aikana keväällä 2009 keskustelimme ja pohdimme, Vasilisa Kaunokainen, sadun merkitystä kuvanveistäjä Maija Vainosen kanssa. Hänelle tarina oli tuttu menneiltä vuosilta, jolloin hän oli asunut Venäjällä ja Puolassa. Tarinan olemuksen lisäksi pohdimme hahmojen roolia tarinassa, visuaalista ilmettä. Miltä hahmojen tulisi näyttää. Mitä olennaisia piirteitä heiltä odotetaan kuten kuinka Vasilisa mielletään nuoreksi ylvääksi naiseksi eikä pieneksi tytöksi tai kuinka ratsumiehen olisi oltava maskuliininen. Kävimme yhdessä läpi kuvituksiani (Liite 10), jolloin Vainonen antoi objektiivisia mielipiteitä tyylistäni kuvittajana sekä kuinka yhdistää kuvitus ja keramiikkaa keskenään.

Keramiikka muotoilija Paikkari Pekka kiinnitti enemmän huomiota mallien ja muotojen kehittämisessä. Hän näytti tekniikat, kuinka valmistaa muun muussa dreijaamalla selkeä perusmuoto, josta lähteä kehittämään ideaa sekä ohjasi minua oikeaan suuntaan tarvittaessa. Vainosen lisäksi myös Paikkari antoi vinkkejä tyyllisessä kehittämisessä kuvittajana ja rohkaisi minua yhdistämään kuvitukseni keramiikkaan. Kävimme yhdessä läpi omia vahvuuksia ja opinnäytetyöni mahdollista aihetta.

Välillä koin hankalaksi toimia kahden ammattilaisen kanssa, koska he olivat tyyllisesti huomattavasti kehittyneempiä kuin mitä itse olin ja voimakkailla luonteilla varustettuja. Luultavasti he näkivät suuremman kuvan mielessään ennen minua. Keskustelimme tuotekehityksestä, kuinka edetä projektissa. Opin, että aluksi on parempi keskittyä yhteen asiaan huolella ja loppu syntyy perässä ikään kuin itseksensä. Suunnitteluprosessin aikana kaikki aiemmin luodut suhteet on hyödyksi, kun projektia on viety tarpeeksi pitkälle.

ASENNOITUMISEN KUNINGASKUNTA

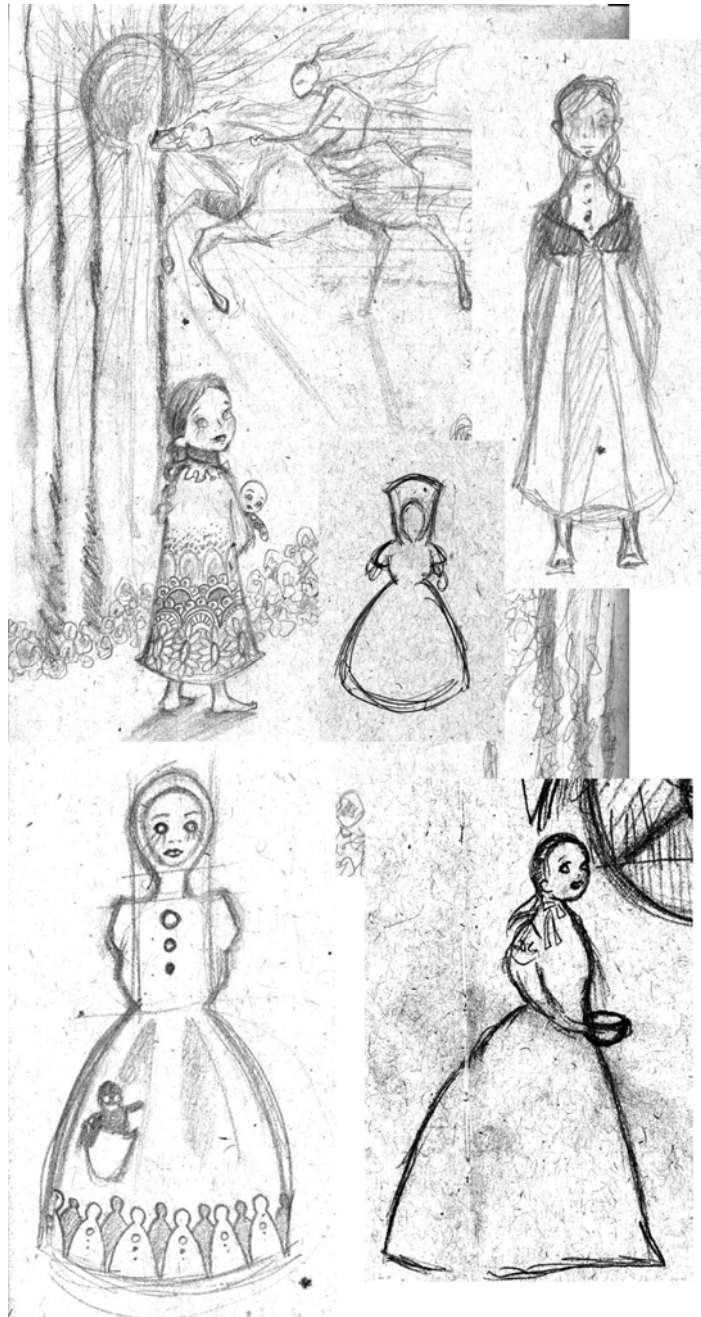
Tämä kappale kuvaa projektin parissa työskentelyä. Keväällä 2009 työharjoittelussa Arabialla aloin pohtimaan tarkemmin, mitä todella haluaisin tehdä opinnäytetyönä. Arabialla syntyi varma päätös, että halusin valmistaa jotain enemmän taiteellisempaa tuotantoa kuin teollista, mutta ongelmana oli kuinka yhdistää muotoilun tutkinto taiteelliseen projektiin. Keramiikka muotoilija Pekka Paikkarin (työharjoitteluni ohjaaja) rohkaisemana päädyin sarjavalmisteteisten figuurien suunnitteluun, jossa yhdistyisi teollisen tuotannon menetelmin valmistettu keraaminen figuuri ja uniikki käsin koristelu. Projektissa yhdistyvät omat vahvuudet, mitä tulee maalaustaiteeseen sekä keramiikkamuotoilijana figuurien ja veistosten tuottajana. Arabialla ollessani rakensin pieniä mallineita figuureista, hain muotoja ja persoonallisuutta hahmoihin. Kyseisenä aikana oli enemmän kyse siitä, että minun täytyi alkaa elämään kyseistä satua, jotta pääsisin antaumuksella sen sisälle ja jaksaisin työskennellä projektin parissa pitkään ja hartaasti. Sadun henkilöt olivat saatava henkiin! Mitä piirsin, sitä tein. Mitä tein, sitä piirsin. Vanhemmat kokeneemmat kollegani ohjasivat ja kannustivat minua projektissani sekä auttoivat minua kokoamaan ajatuksia sadun sisällöstä ja merkityksestä. Jatkoin projektini parissa ollessani vaihdossa lukuvuoden 2009- 2010 Englannissa.

5.1 CHAPTER I: LUONNOKSET JA MALLIT

Aloin valmistamaan Vasilisa Kaunokaisesta savi malleja pilvin pimein. Alussa en luonnostellut hahmoa, koska hain selkeää muotoa saven kautta. Muoto kehittyi hitaasti, mutta päästyäni vauhtiin aloin myös kuvittamaan ja luonnostelevaan samaa muotoa yhä uudelleen ja uudelleen paperille (Kuva 3). Muoto alkoi elämään mielikuvissani. Muoto alkoi entisestään kehittyä solakammaksi ja liikkuvammaksi. Sitä mukaan kuin sain parempia muotoja tai malleja aikaiseksi, heitin pois vanhoja. Tämä auttoi minua, etten takertunut huonoihin vaihtoehtoihin vaan pystyin jatkamaan uusien ideoiden parissa.

Kuva 3. Luonnos kollaasi Vasilisasta

Kuva 4. Savimalleja Vasilisasta

Kuva 5. Savimalleja Vasilisasta

Hain ja tunnustelin Vasilisan muotoa savesta käsin rakentamalla lukuisia 15- 20 senttimetrin korkuisia savi hahmoja (Kuvat 4 ja 5). Oli hankalaa kuvitella figuuri ilman kasvoja, joten muotoilin alussa nenän ja silmät (joskus jopa hyvin yksityiskohtaisestikin). Lopulta rakensin vain rungon, kun koristelu tapa alkoi käydä selväksi itselleni. Muoto alkoi pelkistyä entisestään yhä enemmän ja enemmän. Tovin käsin rakenneltuani malleineita päädyin dreijaamaan muotoa pelkistetyimmäksi.

Dreijasoin lukuisia shakkinappulan muotoisia aihioita (Kuva 6). Dreijattu aihio jätettiin kuivumaan kipsilevyn päälle vuorokaudeksi ilman suojaa ja seuraavana päivänä aihio oli valmis viimeisteltäväksi sorvausraudoilla.

Jatkoin luonnostelua malleineiden rakentelun jälkeen ja parantelin hahmon muotoa. Muoto heräsi eloon tanssin avulla (Kuvat 7 ja 8). Jatkoluonnostelujen jälkeen piirsin puhtaaksi luonnoksen (Kuva 9), mitä käytin apuna malleineen valmistuksessa.

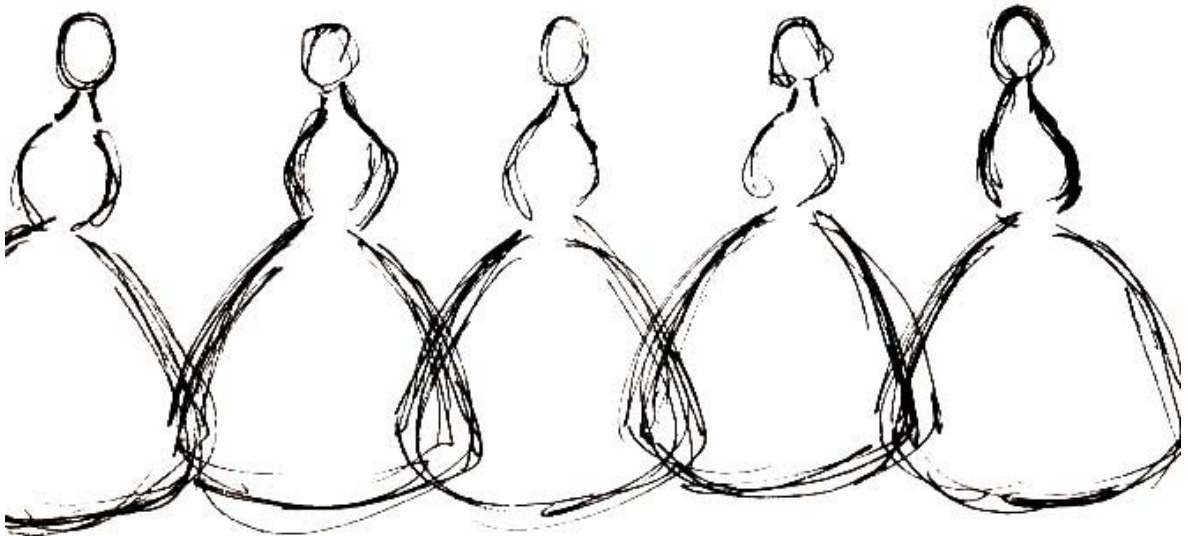
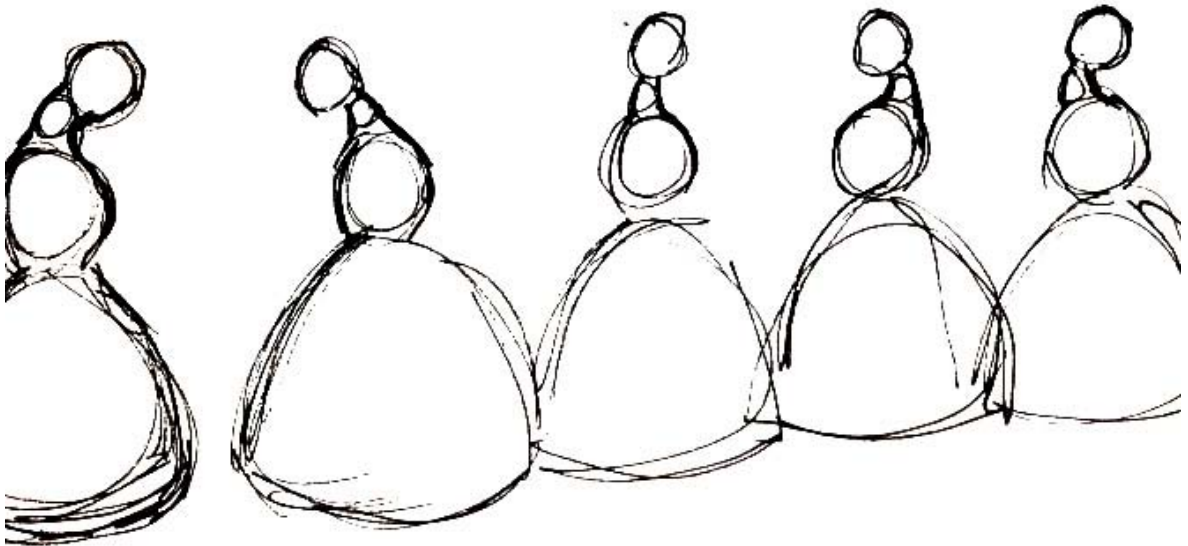
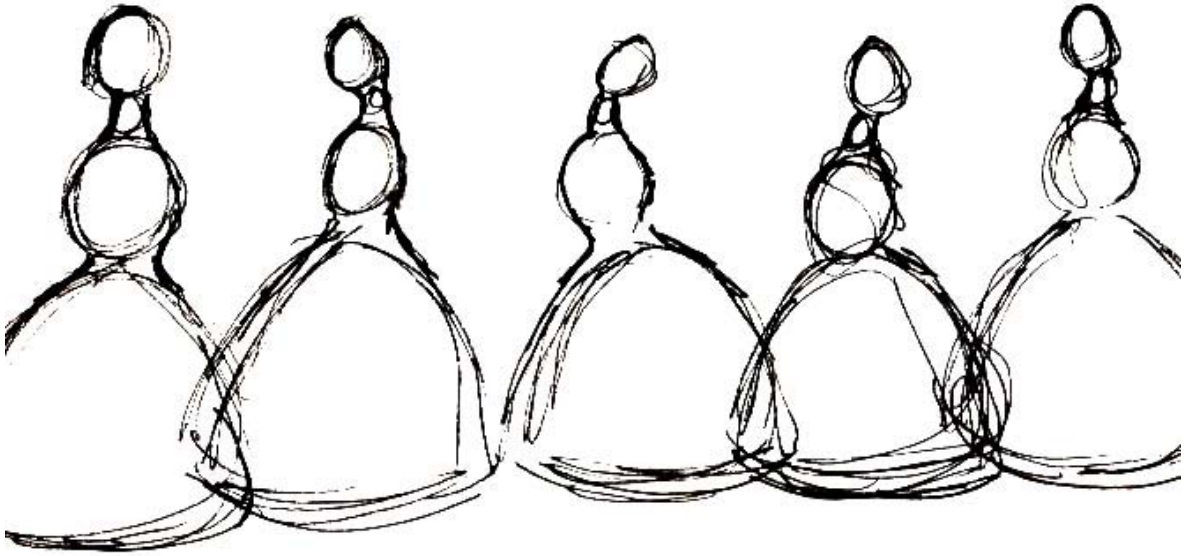

Kuva 6. Malli dreijaukset posliinista

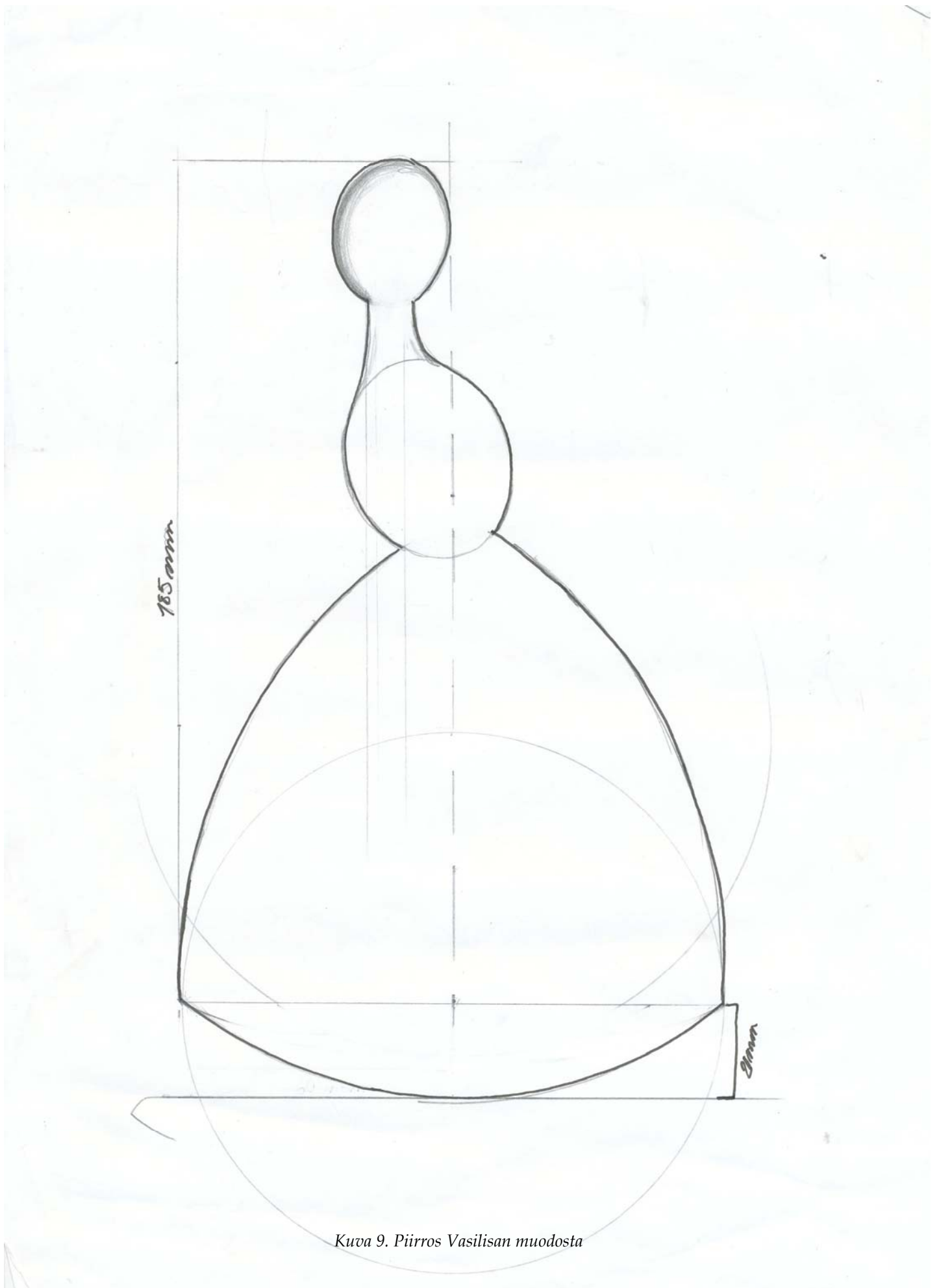

Kuva 7. Akvarelli maalaus

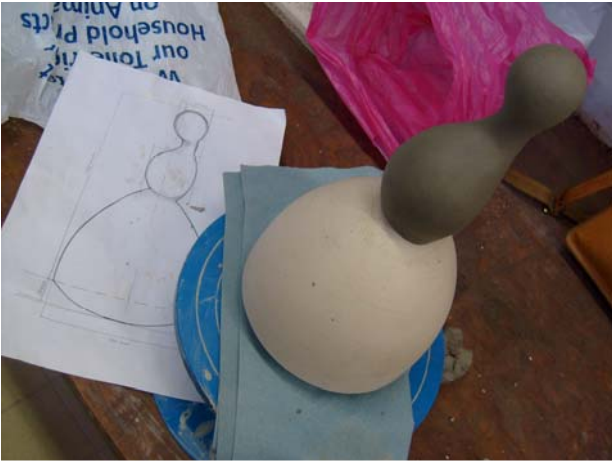

Kuva 8. Tanssiva Vasilisa

Kuva 9. Piirros Vasilisan muodosta

5.2 CHAPTER II: MALLINEEN JA MUOTIN VALMISTUS

Kuva 10. Englannissa valmistettu malline

Kuva 11. Raakapoltettu figuuri

Valmistin uuden mallineen figuurista. Englannissa ollessani (lukuvuonna 2009- 2010) valmistin siellä kipsistä pyörähdysskappaleen (hameen helman) ja savesta ylävartalon rungon (Kuva 10). Pyörähdysskappaleen valmistin puusorvilla. Valettu kipsi kartio kiinnitettiin vaaka tasoon puusorviin, minkä jälkeen taltoilla sorvattiin esineen muoto. Figuurin yläosan mallineen valmistin savesta käsin muotoilemalla. Valmistin myös siellä ollessani muotin ja valoin useamman figuurin. Aikaisemmin jo raakapoltettua figuuria käytin apuna uuden kipsimallineen valmistuksessa (Kuva 11). Muotin apukappaleen valmistuksessa käytin kipsin sijaan savea, koska sitä oli helpompi muotoilla esineen keskilinjaa pitkin, mutkittlevista kohdista (Kuva 12).

Valmistin kolmiosainen kotelovalumuotin (sivukappaleet ja kansi) ja tulpan valuaukkoon. Käytännössä totesin, että aikaisemmin valmistamani viisiosainen muotti (neljä sivukappaletta ja kansi) oli toimivampi muotin aukaisu vaiheessa. Muottia ei tarvinnut kääntää kumoon aukaisuvaiheessa ja figuurin pohja pysyi siistinä. Sivuilta aukenevat kaksi puoliskoa eivät auenneet toisistaan tarpeeksi sulavasti. Tästä syystä figuurin pohja oli aina herkemmin vaarassa kolhiutua.

Kuva 12. Kipsi malline savi pedillä. Ensimmäisen muottipuoliskon valaminen

5.3 CHAPTER III: TEHDAS KÄYNTIIN

5.3.1 Massan valinta

Valitsin posliinimassan (Liite 2). Valmistamani massa oli todettu hyväksi hankalien muotojen valamisessa (Puttonen, J. Elokuu 2010). Massalta vaadittiin litrapainoksi 1820-1830 g. Sain massan litrapainoksi säätämisen jälkeen 1825 g. Syy miksi valitsin posliinimassan oli sen valkaisuus.

5.3.2 Valumassan valmistus

Valumassan valmistuksessa mitataan ensimmäisenä vain puolet veden kokonaismäärästä, jonka jälkeen lisätään dispexi eli massan säätöaine. Nyrkkisääntönä olen käyttänyt, että ensin lisätään kaikki plastiset raaka-aineet (eli saviaineet) ja viimeiseksi vasta epäplastiset raaka-aineet. Vettä lisätään tarvittaessa maltillisesti. Kaikkien raaka-aineiden lisättyä massaa voidaan säätää deflokkulanteilla eli mitataan massan viskositeetti (massan jäykkyys), tiksotropia (hyytyminen), pH- arvo, yleiset plastiset ominaisuudet ja sedimentoituminen (kerrostuminen).

Annoin massan "iästyä" eli tasoittua parin päivän ajan ennen kuin aloin valamaan figuureita. Yleensä massan olisi hyvä iästyä yli viikon verran ilmakehien välttämiseksi, mutten malttanut odottaa. Oman kokemukseni mukaan massa paranee käytön aikana.

5.3.3 Valaminen

Valaminen tapahtui niin, että kun olin kaatanut ylimääräisen valumassan pois muotista, leikkasin valaukon seinämään jääneen massan pois (Kuva 13) ja asettelin tulpan valaukkoon (Kuva 14). Tämän jälkeen käänsin muotin nurinpäin, jotta figuurin pohjasta tuli umpinainen (Kuva 15).

5.3.5 Lasitus ja poltot

Aito posliini poltetaan korkealle 1300- 1450 °C pelkistävässä poltossa. Posliinin kuuluu olla kova ja läpikuultava (Jylhä- Vuorio, H. 2003. Keramiikan materiaalit, s 23). Vaikka käytin posliinimassaa, en pystynyt sitä polttamaan niin korkealle. Korkeassa poltossa posliini sulaa niin, että se taipuu tai jopa menettää muotonsa. Testasin massan eri polttomahdollisuudet eri paksuisten koepalojen avulla sekä varsinaisilla esineillä. Poltin figuureja kahdessa eri lasituspoltoissa: 1250°C (Liite 2) sekä 1100°C (Liite2). Korkeamassa lasituspoltoissa figuurit kutistuivat ja litistyivät. Tästä syystä valitsin savitavara lasitteen. Matalammassa poltossa esineiden muoto säilyi kauniin pulleana.

Figuurit ovat fajanssia eli vaaleaa savitavaraa. Figuurit poltettiin aluksi 1000 °C:n raakapoltoissa, minkä jälkeen hioin figuurien pinnat sileiksi hiomapaperilla, jotta koristelu olisi helpompaa eikä pinnalle jäisi

Kuva 13. Valaukon siistiminen

Kuva 14. Tulpan laittaminen valaukkoon.

Kuva 15. Muotit käännetty nurinpäin.

epämääräistä karheutta. Alussa suunnittelin polttavani esineen polttotuen päällä pohjan pyöreyyden säilyttämiseksi. Raakapoltoissa pistin figuurit makuulleen uunilevyä vasten, eikä se vaikuttanut niiden muotoon. Periaatteesta en halunnut valmistaa polttoalustaa, koska esine oli pystyttävä tuottamaan mahdollisimman vaivattomasti. Figuurit poltettiin 1100 °C lasituspoltoissa, jotta esineen muoto säilyy ja alilasitevärit eivät pala pois. Käyttämäni alilasitevärit olivat tarkoitettu korkeaan polttoon (1200- 1250 °C), mutta värit tulivat esille myös matalassa poltoissa. Itse asiassa, useimmat värit säilyivät parempina matalan lasituspolton jälkeen kuin korkean lasituspolton.

Lasitteen kanssa oli ongelmana oma kokemattomuus ja tietämättömyys, kuinka matalan polton lasite toimii posliinin kanssa. Seurauksena oli, etteivät massa ja lasite toimineet keskenään. Lasite säröili pahasti. Jatkossa minun on vaihdettava massa (vaaleaan savitavaraan) tai lasite, mikä on tarkoitettu kivitavarakkeelle ja posliinille sekä rakennettava polttoalusta figuurille. Alla on kuva raakapoltoista esineestä (Kuva 16).

Kuva 16. Koristelematon Vasilisa figuuri

5.4 CHAPTER IV: MUIDEN FIGUURIEN SUUNNITTELU

Vasilisan muoto alkoi kehittyä. Samalla se alkoi voimakkaasti dominoida myös muiden hahmojen suunnittelussa. Koko sarjan suunnittelu lähti käyntiin pienen pienestä savimallineesta Baba Yagan talosta (Kuva 17), mutta Vasilisan pelkistetty muoto johti figuurisarjan lopulliseen visioon kahdesta keinuvasta hahmosta: Vasilisa ja ratsumies. Linnunjaloilla seisova talo taas antoi idean kahdesta aivan toisen tyyllisestä hahmosta: karu, rosainen noita ja hänen mökkinsä.

Kuva 17. Linnun jaloilla seisova mökki.

Mitä enemmän tein malleja, sen enemmän kuvitustaito alkoi kehittyä (Liite 10). Vasilisan muoto ja koristelu ovat pisimmälle suunniteltuja sekä toteutettu konkreettisesti. Linnunjaloilla seisovasta talosta malli on esikuva. Se on esikuva, millaiselta kahden muun figuurin kuuluisi näyttää jatkossa. Syy miksi saman sadun figuurit olisivat jakautuneet kahtia tyyllisesti, on sarjan keräiltävyys. Olen saanut paljon kritiikkiä sarjan figuurien erilaisuudesta, mikä on herättänyt itselleni kysymyksiä: Kuka sanoo, että koko figuurisarja olisi näytettävä samanlaiselta? Miksi sen pitäisi näyttää samalta? On olemassa poikkeussääntöjä! Otan huomioon hahmojen suunnittelussa niiden olemuksen ja persoonan.

Halusin liikkeen tunnun Vasilisaan ja ratsumiehiin. Vasilisan täytyy juosta metsässä päästääkseen karkuun pahaa noitaa. Ratsumiehet taas kiitävät auringon laskusta kuutamoon vauhdilla. Muotokieliltään hahmot olisivat yksikertaisia, erimallisia, mutta yhdistävänä tekijänä sadun lisäksi toimii koristelu ja keinuva liike.

Keramiikkamuotoilijan Dave Harperin kanssa käymät keskustelut heikoista signaaleista vahvistivat omaa näkemystäni hahmojen keinuvuudesta. `Rocking` eli keinuvuus tulee olemaan muodissa piakkoin (Harper, D. syksy 2009). Dave Harper oli järjestämässä näyttelyä syksyllä 2009 Prestonissa, Englannissa. Hän on erikoistunut teolliseen muotoiluun, lähinnä tarjoiluastioiden suunnitteluun ja valmistukseen hyvän ruuan ystävänä. Hänen valmistamissaan mukeissa ja muutamissa tarjoiluastioissa oli keinuva pohja. Tästä syystä me kävimme innovatiivisia keskusteluja kyseisestä ilmiöstä, ja kuinka se antoi esineelle lisäarvoa.

Baba Jaga ja linnunjaloilla oleva talo voisivat olla enemmän veistoksellisia: Lähemmäksi lapsen omaisia. Koristelu olisi minimaalista Vasilisan ja ratsumiesten rinnalla, mutta pintatekstuuri toimisi yhdistävänä elementtinä veistoksellisten figuurien kesken.

Vasilisa Kaunoinen on yhdistävä tekijä näiden figuurien kesken. Mielestäni erilaisuus tuo lisäarvoa sarjalle. Antaa syyn, miksi kerätä koko sarja. On vaikea vielä hahmottaa figuurisarjan yhteistä kokonaisilmettä, koska muut figuurit ovat vielä suunnittelu vaiheessa.

5.4.1 Ratsumies

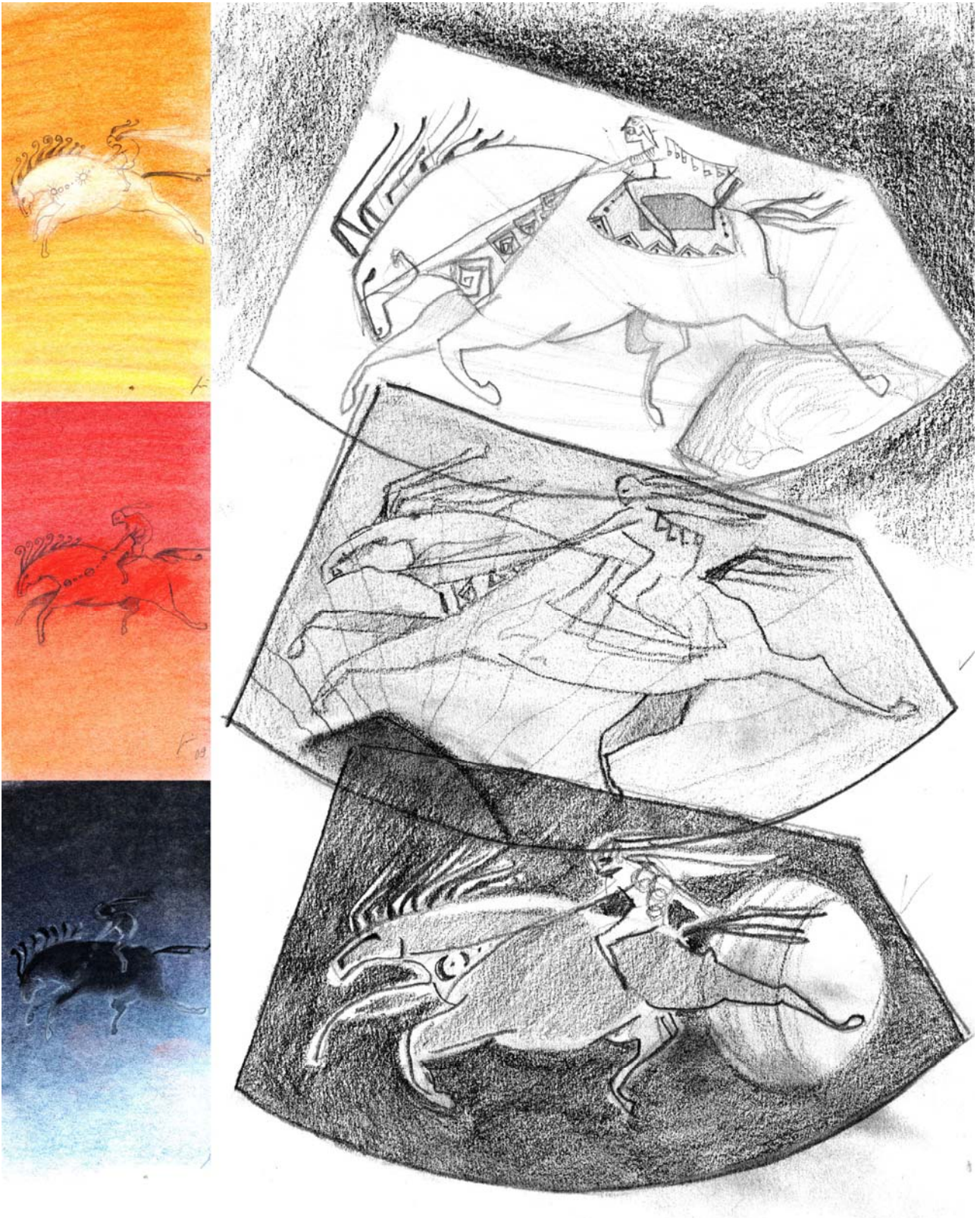
Ratsumiehen muoto on Vasilisan jälkeen kehittynein (Kuvat 18 ja 19). Valmistin kipsistä mallineen, josta valoin muotin nähdäkseni toimisiko muoto valuesineessä. Parantelu ideoita tuli välittömästi polttojen jälkeen, mutta perusidea oli toimiva. Ratsumiehen muoto kehittyi valtavasti siitä, mitä se alun perin oli (Liite 6). Mittasuhteet on toistaiseksi vielä kyseenalainen: voiko ratsumies olla pienempi Vasilisan rinnalla vain, koska se on sivuhenkilö sadussa vai tulisiko ratsumiehen olla mittasuhteissa realistinen Vasilisan rinnalla (Kuva 20).

Tämä pohdinta toi mieleeni taas uudenlaisia ideoita figuurisarjan kokoelmasta. Valmistin syksyllä 2009 suuren veistoksen linnun jaloilla seisovasta talosta, jotta sain uudenlaisia ideoita figuurin koristeluun ja pintatekstuuriin sekä pääsin käsiksi veistokselliseen muotokieleen. Voisivatko sarjan sivuhahmot painia suurina veistoksina pienten pääosassa olevien figuurien rinnalla? Figuurien funktionalisuus, muotokieli ja koristelu kehittyivät sitä mukaan, mitä enemmän valmistin konkreettisia malleja savesta tai kipsistä. Sain uusia ideoita kollegoiltani, seminaari keskusteluissa sekä oman tekemisen ja kokeilujen kautta. Tuotesarja elää yhä edelleen. Se kehittyi: hitaasti, mutta varmasti.

Kuva 18. Malli ratsumiehestä

Kuva 19. Kuvakollaasi ratsumiehestä

Kuva 20. Mittasuhteiden hahmottaminen ratsumiehen ja Vasilisan välillä

5.4.2 Baba Jaga ja linnunjaloilla kävelevä mökki

Baba Jaga noita on jäänyt kaikkein vähiten suunnittelussa jälkeen. Peruselementtien korostaminen hahmossa on selvää (iso nenä ja leuka, pienet silmät ja luisevuus) (Kuva 21), mutta varsinaisen figuurin kehittäminen on kesken. Ideoita riittää, mutta paperilla oleva luonnos ei useinkaan toimi kolmiulotteisessa muodossa (Kuva 22)(Liite 9). Baba Jagan suunnittelu vaatii vielä kypsytystä, jotta pääsen varsinaisen proton valmistamiseen harrastelutasolta.

Baba Jaga kuvaillaan luisevana noitana. Olen pohtinut, kuinka saada tämä olemus kolmiulotteeseen muotoon mahdollisimman pelkistettynä. Olen hakenut muotoa kulmikkouden kautta: perus kolmio muodon avulla ja luulen sen toimivan. Mielestäni hahmo vaatii keramiikan lisäksi jonkin terävämmän materiaalin, kuten rautalangasta. Rautalangasta voisi hahmolle saada luisevat ja kovat kädet. Se tehostaisi hahmon uhkaava ja pelottavaa ilmettä.

Linnunjaloilla kävelevästä talosta olen rakentanut savimalleja (Kuva 23). Hain eri kokoja ja tapaa päästä kunnolla käsiksi muotoon. Rakensin syksyllä 2009 suuren veistoksen (korkeus 60 cm) (Liite 8). Veistoksen avulla sain paremman vision talon ulkoasusta koristelun ja pintatekstuurin suhteen.

Kuva 21. Kuivitus

Kuva 22. Luonnoskollaasi Baba Jagasta

Kuva 23. Linnunjaloilla kävelevä mökki, mallineita ja veistos

AJATUKSIA KORISTELUUN

Esittelen käyttämäni tekniikoiden lisäksi pari vähemmän tunnettua tyyliuuntaa, joissa käytettiin kuitenkin tuttuja majolika ja fajanssi koristeluja. Venäjältä tullessa *gzhel* keramiikassa ja Alankomaista *delft* keramiikassa on paljon yhtäläisyyksiä, mutta suurimpana ja ainoana erona on kulttuuritausta. Syy miksi nämä tyyliuunnat vaikuttivat figuurieni koristeluun, oli kobolttin sininen väri ja maalauksellisuus. Koboltti tuo esineeseen arvokkuutta. Se on kaunis ja yksinkertainen. Esineiden maalaukset muistuttavat herkullisen paljon akvarellimaista, herkkää kädenjälkeä.

6.1 GZHEL

Gzhel on keramiikan osa-alue, mikä on saanut nimensä Gzhel nimisestä kylästä Venäjällä, missä keramiikkaa on alettu tuottaa vuodesta 1802 lähtien. Varhaisimmat esineet ovat valmistettu savitavarasta, jotka ovat koristeltu peittävällä valkoisella värillä jossa oli hitunen sinistä koristelua (Kuva 24). Esineiden valmistuksessa on myös käytetty lukuisia muita värillisiä lasitteita, kuin vain sinistä valkoista taustaa vasten, jota kutsutaan majolika tekniikaksi (Ovsyannikov, I. Russian Folk Arts and Crafts, Progress Publishers, Moscow, 1969).

Kuva 24. Twins

Alue toimii yhtenä keramiikan keskuksena, ja sillä on ollut aina tärkeä rooli keramiikan historiassa ja vaikuttajana Venäjän keramiikkataiteessa. Tärkeä tekijä Gzhel keramiikassa oli esineen eheys, jota korostettiin maalauksella. Aika ja kehitys kuitenkin muuttivat taiteellisten tyyliuuntien luonnetta ja maalausten aiheita. Nykyiset taiteilijat haluavat oikeutta taiteellisille teoksille, jotka ovat voimakkaita ja täytetty sivistyksellisillä mielikuvilla: Näillä mielikuvilla pyritään kaunistamaan ja muuntamaan elämää. Moderni Gzhel on aktiivinen taiteellinen tyyliuunta uusien menetelmien etsimisessä. (RIN. 2001. Gzhel)

6.2 DELFT

Delftware eli *delft* tavara on Alankomaissa, Delft nimisellä seudulla, valmistettua fajanssia. Sen klassisena tavaramerkkinä on sinivalkoinen koristelu, jossa on hyvin kiiltävä lasitus päällä. Alussa he valmistivat yksinkertaisia majolika esineitä. Delftin kultakausi oli 1640- 1730. Kuvitukselliset lautaset olivat runsaita, kuvitettu uskonnollisilla aiheilla ja perinteisillä Hollantilaisilla kuvilla (tuulimyllyt, metsästys kuvia, maisemia ja merinäkymiä). Keraamikot valmistivat myös tiilejä ja kaakeleita valtavia määriä, ja yhä edelleenkin Hollantilaisissa rakennuksissa voi nähdä vanhoja kaakeleita, jotka on valmistettu 1600- ja 1700- luvuilla.

Kuva 25. Tyyllinen piirros

Englantilainen delft keramiikka valmistettiin Englannin saarilla noin 1550- luvulta 1700- luvun loppuun. Englantilainen delft keramiikka ja koristelu ovat hyvin samankaltaista Hollantilaisten kanssa, mutta erityisenä kvaliteettina on sen rento sävy ja terävyys, joka on

taltioitu kauttaaltaan Englannin delft historian. Tunnelma on maalainen ja naiivi ennemmin kuin urbaaninen ja sivistynyt. Heidän tavat ja tekniikat olivat vähemmän hienompia kuin naapuri maansa. (Smith, S.E. 2010. What is Delftware)(Kuva 25).

6.3 SGRAFFITO

Sgraffito (tulee italialaisesta sanasta *sgraffiare*, raaputtaa) tarkoittaa saven pintaan tehtävää raaputuskuviointia. Kuviot syntyvät piirtämällä tai kaivertamalla pintaväriin alla olevaa värikerrosta esiin terävällä esineellä. Sgraffito tekniikkaa käytetään myös maalauksissa yleisemmin, jolloin alemmaa värikerrosta kaavitaan tai raaputetaan esiin samalla tavalla kuin savea. Sgraffitoa käytettiin paljon Euroopassa Art Nouveau aikakautena ja oli hyvin yleistä Italiassa 1700-luvulla. Sillä oli suuri rooli Italiassa erityisesti renessanssiin aikaan ja tekniikka käytettiin erityisesti rakennuksien ornamenttien koristelussa. Sgraffito tekniikkaa käytetään myös hyvin usein Afrikkalaisessa taiteessa. (Mattison, S. 2003. The Complete Potter)

6.4 KORISTELU

Kesällä 2010 kävin keskusteluita figuureistani venäläissyntyisen Irina Eskelisen kanssa. Häneltä sain enemmän mielipiteitä tarinan hahmojen ulkoasusta, muodosta, niiden koosta ja koristelusta. Pohdimme koristelun tarkoitusta ja tyyliä yhdessä ja päädyimme, että käden jäljen täytyy olla tekijänsä näköinen. Eskelinen oli positiivisesti ilahtunut nähdessä figuurissani ja piirustuksissa, että koristelussa on otettu vaikutteita Venäjältä, mutta silti se näyttää oman näköiseltä. Hän totesi minulle (muiden kollegoideni tavoin), että miksi valmistaa venäläistä venäläisille. Keskusteluissa tuli esille myös kuinka mahdollisesti venäläiset suhtautuisivat siihen, että kulttuurista tietämätön valmistaa heidän kultan arvoisesta perintö sadusta figuureja. Tärkeimmäksi muodostui lähinnä ulkoasu. Tarinan hahmojen on uskollisesti seurattava, mitä niiden kuuluu olla. Toki saa tyyliä, mutta jotta tarinan alkuperäisyys säilyisi, ei lähdetäisi "leikittelemään" liikaa. Puin asian moraalisten oikeuksien alle. Eihän kukaan pitäisi, mikäli muun maan kansalainen lähtisi raiskaamaan suomalaisten Kalevala sadun pukemalla Väinämöiselle hameen tai tekemällä Louhesta ystävällinen seksipommi. Tarinalle pitää olla uskollinen ja hahmoissa on esiinnyttävä tarinan alkuperä jollain tavalla. Minun tapauksessani mm. venäläisyys tulee esille koristelussa ja tarinoiden hahmoja en ole lähtenyt muuttelamaan liian rohkein keinoin.

Alusta saakka oli selvää, että koristelu tapahtuu käsin maalauksella, koska koen akvarellin maalauksen olevan yksi vahvimpia puoliani. Koristeluun on vaikuttanut eri osaajien kuvitukset, omat mielikuvat, eri tyyliuunnat sekä Vasilisa figuurin oma muoto (Kuva 26). Olen pyrkinyt tietoisesti välttämään venäläisten kuvitusten katsomista, koska en halunnut sen vaikuttavat liikaa omaan tekemiseeni. Tarkoituksena ei ole kuitenkaan imitoida venäläistyyliä peilikuvamaisesti. Tarkoituksena oli löytää oma tyyli, joka on saanut vaikutteita toisesta kulttuurista.

Serigrafia oli harkinnassa, mutten kokenut sen sopivan tähän hetkeen. Koin esineen menettävän uniikkiutensa, mikäli koristelu valmistetaan monistamalla. Käsin maalauksen ideana on nimenomaan, että koristelu on uniikki. En kuitenkaan sulje pois kokonaan

serigrafian mahdollisuutta jatkossa. Riippuen prosessin kulutusta milloin, missä ja kuka valmistaa figuureja. Mikäli esinettä alettaisiin valmistamaa teollisesti suurena massatuotantona, niin silloin koristelupinnan voi toteuttaa serigrafian avulla. Tällä hetkellä en näe syytä, miksi en voisi koristella figuurejani käsin maalaamalla piensarjatuotantona.

Kuva 26. Kollaasi koristelusta

6.4.1 Alilasite värit ja työkalut

Tilasin erikoisvesivärit keramiikalle (Amacon Watercolours, Decoration colours) Kerasil- tehtaalta, joka toimittaa keramiikka- alan välineitä, kalustoja ja materiaaleja. Erikoisvesivärit ovat alilasitevärejä. Alilasiteväri lisätään poltetun, mutta vielä lasittamattoman esineen pintaan. Kivitavaralämpötilojen tarkoitettujen alilasitevärien kirjo ei ole aivan täydellinen, sillä eräät väriaineet, kuten kirkkaat punaiset tai oranssit, eivät kestä yli 1200 °C:n lämpötilojen. Alilasitevärit poltetaan yhtä korkeaan lämpötilaan kuin lasituspolttokin (Jylhä- Vuorio 2003, s. 152).

Olin aikaisemmin todennut kyseisen vesivärien paletin olleen toimiva, joten en halunnut alkaa turhaa ottamaan riskejä ja kokeilemaan jotain tuiki tuntematonta uutta. Muotoilu puikkoja, piikkejä, sieniä ja siveltimiä minulla oli jo ennestään, mutta sain lainaan erikoissiveltimiä savelle ja keramiikkaesineille. Omat siveltimeni olivat lähinnä tarkoitettu akvarellimaalauksiin eivätkä ne olleet tarpeeksi jäməköitä keraamisen pinnan maalaukseen ja koristeluun.

Kuva 27. Tekiiä asialla

6.4.2 Tekniikoiden harjoittelu

Olin harjoitellut alilasiteväreillä maalaamista jo aikaisemmin Englannissa (Kuva 27). Omalla tavallani pidin pehmeästä akvarellimaisesta koristelusta, mutta kaipasin siihen jotain terävyyttä: samanlaista terävyyttä, mitä sain paperille tehtyihin maalauksiin siveltimen puisella kärjellä, kalligrafi kynillä tai kapealla tussilla. Tästä syystä yhdistin sgraffiton ja akvarellimaalauksen keskenään.

Harjoittelin akvarelli maalausta aluksi paperille, jonka jälkeen siirryin maalaamaan kipsilevyjä (molempiin käytin perus akvarellivärejä). Tein sgraffito kokeiluja ylijäämä kipsipaloille (Kuvat 28 ja 29). Yhdistelin akvarellimaalausta sgraffiton kanssa ja totesin niiden toimivan yhdessä yllättävän hyvin. Pehmeän siveltimen jäljen rinnalla terävät yksityiskohdat tai muut pinnalle raaputetut koristelut tukivat toinen toistaan.

Kipsilevyistä siirryin koristelemaan raakapoltettuja koepaloja (Kuvat 30 ja 31). Koristelu ei sujunut aivan yhtä sujuvasti kuin kipsi levyille, koska alilasitevärit muuttuivat poltossa sekä poltetun savon pinta oli kovempaa raaputella kuin kipsin.

Kuva 28. Harjoitustyö kipsille

Kuva 29. Harjoitustyö kipsille

Oman kokemuksen mukaan alilastevärejä voi käyttää myös nahkakuivalle eli ei polttamattomalle, kylmälle, savipinnalle. Tosin polttamattomalle savelle maalaaminen on haastavaa, koska savi kostui paljon, ja esine vaati kuitenkin tuen maalatessa ja raaputtaessa. Nahkakuivat koepalat ja esineet rikkoutuivat liian herkästi.

Kuva 30. Keraamisia ratsumies laattoja

Kuva 31. Koristelu kollaasi

6.4.3 Variaatio

Alun perin halusin piin kovasti pysytellä koboltin sinisessä värissä varoitteluista huolimatta: sininen yhdistetään liian helposti venäläisyyteen, Gzhel keramiikkaan. Seminaari keskustelun jälkeen kokeilin muiden rohkaisemana eri värien käyttöä ja varioin koristelutyylejä (Kuva 32). Huomasin, kuinka helposti Vasilisa figuuri oli varioitavissa hyvinkin pienillä tavoilla. Värien käyttö vei ”niin ilmiselvän” venäläisyyden pois tyylistä, ja antoi aivan uudenlaisia ilmeitä figuurille. Näin löysin avaimen figuurini uniikkiudelle (Kuvat 33- 39).

Koristelu mahdollisuudet antoivat idean eri teemoista esimerkiksi kansallisuuksien, vuoden aikojen tai tunnetilojen suhteen. Alkuperäinen koristelusuunnitelma muistutti väreiltään ja tyylyltään liikaa venäläistä gzheliä ja maatuskaa. Koristelu oli jopa niin runsasta, että figuurin perusmuoto kärsi siitä: uhkea hame menetti runsauden. Figuurin mekko ikään kuin painui kasaan. Pidin ideasta, missä Vasilisan muotokieli yhdistyisi koristeluun, mutta toteutuksessa se ei toiminut yhtä hyvin kuin olin ajatellut. Kokeilustani huolimatta en päässyt lopulliseen päätökseen vielä, kuinka koristella Vasilisa hahmo. Tuotekehitys jatkuu ja parannusideoita syntyy, mitä enemmän teen.

Kuva 32. Letkajenkka

KULTASUONI, MATKA LUOVUUDEN SYDÄMEEN

-Julia Cameron-

Kärsivällisyyden puute on aina ollut pahin mahdollinen viholliseni. Pitkäjänteisyyden oppiminen tai omistautuminen on tärkeä työkalu luovilla aloilla. Rajoitteenani on, etten aina jaksa viedä ajallisesti puuduttavaa prosessia loppuun saakka. Innokkuuteni leimahtaa sisältäni yhtä nopeasti kuin sammuu kadoksiin. Aloittaessani suunnittelemaan opinnäytetyötäni valitsin aiheen johon en helposti kyllästyisi, tympääntyisi kuoliaaksi jankatessa samaa ja ainoaa vedosta. Valitsin lähtökohdaksi tarinan, sadun ihanimman, josta harva on surukseni kuullut. Päätin, että tapahtuipa mitä tahansa, tulee Vasilisa olemaan työn aiheena ja muusana joka tapauksessa. Keväällä 2009 aloin suunnittelemaan ja luonnostelamaan figuureitani, sadun keskeisimpiä hahmoja. Piirsin, maalasin ja rakentelin, joka jumalan päivä useiden viikkojen ajan. Rohkaistiin jatkamaan ja tutkimaan lisää aiheesta! Pyydettiin kokeilemaan jotain aivan ennen näkemättömiä ratkaisuja! Puskettiin! Sparrattiin! Pakotettiin! Täysillä puskin päivästä toiseen. Arvatkaa mitä: muutaman hassun kuukauden jälkeen minä väsyin. Väsyin omaan rakkaaseen muusaani. Kaipasin taukoa. Kaipasin mietintä aikaa tulevaan koitokseen ennen kuin innostuisin uudelleen.

Suuret keramiikan nimet huomasivat uupumukseni (tai pikemminkin kyllästymiseni) ja he päättivät ohjata minut jälleen oikeille raiteille. He uskoivat minuun enemmän kuin minä itseeni. Viimeinen yhteinen palaveri vanhempien ja kokeneempien kollegoideni kanssa sai minut tuntemaan suurta häpeää ja lannistumisen tunnetta. Tiesin, etten ollut tehnyt parastani. Mikään ei ole niin paha kuin saada nuhtelut (kaikella rakkaudella) työstä, jota et vain viitsinyt viedä loppuun. Edelleenkin he uskoivat minuun enemmän kuin minä itseeni.

”Ole varma, mitä teet. Tiedä, mitä teet. Usko, mitä teet” (Vainonen, Maija 17.7.2009). Kokeneempi kollegani kasvatti kärsivällisyyttäni ja antoi uuden uskon omaan projektiini yhden kirjan avulla: Kultasuoni, Matka Luovuuden Sydämeen, Julia Cameron. 2004. Kirja kertoo luovan ihmisen näkemyksestä luovuuteen, viha rakkaus suhteeseen, minkä tärkeänä osana on kärsivällisyys. Taide on olemista. Meidän kuuluisi keskittyä luomisen iloon eikä sen pelkkään hyötyyn. ”Meidän tulee suhtautua kärsivällisesti itseemme ja epätäydellisyytemme. Mikään ei synny itsestään: Simsalabim! Olen taiteilija!” (Cameron 2004, 250). Julia Cameron on oppinut jo varhaisessa vaiheessa uraansa, ettei voi aina jäädä odottamaan täydellistä mielialaa, paikkaa tai tilannetta. Muuten ei saa mitään aikaiseksi. On vain tehtävä, vaikka olisi kurja olo. Vaikka ei olisi inspiraatiota. Vaikka missä, koska luovuudelle ei ole oikeaa aikaa.

Kirjailija myös toteaa, että mitä kauemmin tekee luovaa työtä, sen paremmin tajuaa, ettei mielialalla ole mitään merkitystä. Luovat ihmiset prosessoivat elämää. Työskentelyn jatkuttua saatat huomata, etteivät hyvät ja huonot työt eroa kovinkaan toisistaan. Kärsivällisyys kannattaa. (Kultasuoni, Matka Luovuuden Sydämeen, Julia Cameron. 2004).

HYMA

Yhteistyökumppanina projektissa toimii HYMA eli Hyvän Mielen Apteekit Oy (Liite 3). HYMA on yksityisten apteekkien muodostama ketju, joka on perustettu vuonna 1996. Ketjuun kuuluu yli 30 toimipistettä usealla eri paikkakunnalla ympäri Suomea, mutta varsinaisia apteekkeja on parisen kymmentä. HYMA- ketjulla on oma asiakaslehti, joka ilmestyy kolme kertaa vuodessa. Asiakaslehti on saatavissa oman paikkakunnan Hyvän Mielen Apteekista. Lehdestä löytyy hyödyllistä ja ajankohtaista tietoa terveydestä ja hyvinvoinnista. Lisäksi HYMA:n kanta-asiakkaille tarjotaan apteekkikohtaisia etuja.

Olen aikaisemminkin tehnyt yhteistyötä HYMA- ketjulle. He tarjoavat tukea nuorille lahjakkaille luovan alan opiskelijoille. Tavoitellakseen uusia asiakas ryhmiä, on ajateltava vanhojen normien ulkopuolelle. Laajentamalla toimintaa kulttuurin alalle he tavoittavat uusia toivottuja asiakasryhmiä ja parantavat imagoaan vanhoista stereotyyppisistä assosiaatioista.

HYMA- ketjun kautta tavoitin hotelli-ravintolan Vaihmalan Hovin. Vaihmalan Hovin putiikista löytyy laadukkaita tuotteita kodin sisustukseen ja puutarhaan. Heidän tuotevalikoimasta löytyy tuotteita mm. seuraavilta valmistajilta: Amanda B, Marjan-Interior, Greenstone, Lyhtytalo, Puttipaja ja Comptoir de Famille. Valikoimasta löytyy myös kotimaisia käsintehtyjä koruja, Katriinakorut Oy.

Sain palautetta lähettämästäni figuurista ja opinnäytetyössä olevista kuvista figuureista. Figuureja kehuttiin ihaniksi. Ne toivat mieleen ikiliikkujan tai venäläisen maatuskan. Esineen muoto itsessään toi mieleen survimen. Minulle ehdotettiin, että onko mahdollista jatko kehittää ideaa niin, että figuuria olisi lähes mahdottomuus saada kaatumaan. Olisiko mahdollista saada pohjaan esimerkiksi valettua muulla materiaalilla painoa (sementti, lyijy), jotta figuurit voisivat keinua kovempaa ja pidempään.

Figuuria kuvailtiin leikkimieliseksi ja kauniiksi. Se kaipaa kuitenkin vielä jatkokehittelyä valmistuksen suhteen. Mikäli minulla on resursseja tuotteiden valmistukseen jatkossa, he harkitsevat tuotteiden tilaamista myyntiin Vaihmalan Hovin putiikkiin (Liite 4), jossa myydään sisustustuotteita koteihin ja puutarhoihin. Esineen hinta voisi olla korkeampi. Kyseessä on kuitenkin käsin valmistettu tuote, eikä mikään tehdastuote. Tuotteelle olisi hyvä olla myös tuoteseloste ja/tai pakkaus. Ne antavat tuotteelle uskottavuutta ja lisäävät tuotteen arvoa. Koristelu antaa viitteitä venäläisen kulttuurin tuomasta vaikutuksesta, muttei ”hyppää silmille”. Heidän mielestään koristelu on saatu mukavalle alulle, mutta se kaipaa vielä hiomista: millainen tai millaiselta tuotteet tulevat lopulta näyttämään? Tekemäni tuotteet ovat kauniisti koristeltu. Idealta ja koristelulta figuuri on oikein ilahduttava.

Kuva 33. Tuotekuva

Kuva 34. Tuotekuva: Kultainen unelma

Kuva 35. Tuotekuva: Royal Blue

Kuva 36. Tuotekuva

Kuva 37. Tuotekuva

Kuva 38. Tuotekuva: Royal Blue

Kuva 39. Tuotekuva

POHDINTA

Projektin aikana kehityin keramiikkasuunnittelijana. Omien vahvuuksien tiedostaminen tuli merkittäväksi osaksi omaa identiteettiä. Uusien ideoiden syntyminen ja vanhojen jalostaminen on tärkeää suunnittelussa eikä aina pidä takertua ensimmäiseen ajatukseen. Voimakas visio omasta tuotteesta voi aiheuttaa paikalleen jämähtämisen. Ikään kuin sulkee silmänsä ja korvansa uusilta ideoilta ja saamalta palautteelta: Mahdollisuudet onnistumiseen voivan pienentyä tästä syystä. On osattava kuunnella ja ottaa vastaan palautetta.

Pohdin kuitenkin, missä kulkee raja oman vision ja muiden vision toteuttamisessa? En halua sokeasti luottaa saamaani palautteeseen. Kaikilla on erilaiset visiot ja mielikuvat suunnitteilla olevasta tuotteesta. Lopulta kuitenkin olet toteuttamassa itseäsi. Ei vain pelkästään muiden miellyttämiseksi vaan myös itsesi takia. Mikäli antaa liian paljon periksi muiden vaikutuksille, alkaa oma identiteetti lakastua ja lopulta tuote ei ole enää sinun. Kamppailu oman luovuuden varjelemisesta ja siihen vaikuttavien x- tekijöiden välillä jatkuu yhä edelleen. On opeteltava tasapainottelemaan omien ja muiden mieltymysten välillä.

Kanssakäymiset kollegoiden, opiskelijatovereiden ja kaikkien luovien ihmisten välillä herättelevät horroksessa olevaa luovuutta. Joskus saama palaute ja keskustelut voivat olla eräänlaista shokkihoitoa! Omat heikkoudet tiedostetaan ja vahvuudet kyseenalaistetaan. Taiteilija treffit toimivat oman luovuuden herättäjinä, ideoiden synnyttäjänä ja avartavat mieltä. Heikkoutenani on, että pysyttelen mielelläni oman pääni sisällä ja pidän kiinni voimakkaasti omista näkemyksistä. Joskus on uskallettava astua kynnyksen yli, ja hengittää syvään raikkaita tuulahduksia. Muotoiluala vaatii sen.

Vaikka maalaustyylini on voimakas ja persoonallinen, on minun vaikea vielä hahmottaa oma tyylini, mitä tulee Vasilisan koristeluun. Esineiden koristelu on huomattavasti haastavampaa kuin paperille tuottaminen. Koen paperin olevan helpommin täytettävä (kirjaimellisesti tyhjä kangas), jonka peittelen haluamallani kuvioilla, väreillä ja sommitelmilla. Kykenen ennalta näkemään, kuinka kuva toimii edestä. Esine taas nähdään joka suunnasta. Et pysty piilottamaan mitään reunan taakse tai selkäpuolelle...

Itse figuurin valmistuksessa kaipailen itseltäni enemmän huolellisuutta ja täsmällisyyttä. Olen huolimaton, olen nopea, yli innokas, mitkä näkyvät työskentelyssäni ja lopputuloksessa. Käden jälki näkyy kirjaimellisesti. Mielestäni käden jälki saa ja kuuluukin näkyä. Syytä on kuitenkin pohtia, mikä erottaa halvan ja taidokkaan käsityön toisistaan. Mistä tai kuinka on syntynyt ajatus "käsityömaisyydestä" askartelu tasolla. Mikä erottaa minut harrastelijasta ja harrastelijamaisesta käsityöstä (muukin kuin pelkkä koulutus). Onko harrastelijamaisuus juurikin sitä huolimattomuutta?

Luovuus on elämäntapa. Ei ole olemassa pika dieettejä. Et pysty tekemään muuta kuin sitä, mitä parhaiten osaat ja omistaudut sille. Oikea käsityöläinen panostaa omaan kouluttautumiseen ja haluaa päästä eroon huolimattomuudesta. He haluavat kehittyä harrastelija tasolta ammattilaisiksi.

En ole täysin tyytyväinen lopputulokseen (tai lopputuloksen uupumiseen pikemminkin). Aion jatkaa ikuisuus projektini parissa. Sarja elää ja tulee kehittymään jatkossakin. Opinnäytetyöni aikana sain valmiiksi malleja tulevasta, joita lähden jatkossa parantelemaan uusilla menetelmillä ja ideoilla. Vasilisa figuuri vaatii vielä paljon parantelua teknillisessä toteutuksessa sekä tutkimustyötä sopivan massan ja lasite parin löytämiseksi.

Tavoitteenani on päästä opiskelemaan keramiikan maisterin tutkinto University of Central Lancashireen, Englantiin. Tutkinto omaksuu kaikki keramiikka työskentelyn vaiheet: käsityömäisyyden ja muotoilun; funktionaalisen ja koristeellisen; uniikkiuden ja massatuotannon; veistoksellisen ja arkkitehtuurisen valmistuksen. Nämä kurssit tähtäävät luovaan ajatteluun (innovatiivisten ideoiden tuottamiseen ja niiden konkreettiseen valmistukseen). Tutkinto on suunniteltu opiskelijan omien mielenkiinnon kohteiden ja ammatillisen osaamisen tai erikoistumisen mukaan.

Tutkintoon haetaan työportfoliolla eli kuvaus yhden suuremman projektin parissa työskentelystä. Opinnäytetyöni sopii hakuprosessiin mainiosti. Se kertoo omistautumisestani, omista mielenkiinnon kohteistani, tavoitteista ja persoonasta. Tutkinnon aikana pääsisin kunnolla jatkamaan suunnittelua projektini parissa ja jalostamaan ideoita luovassa ilmapiirissä, saamaan vaikutteita muualtakin, kuin suomalaisuuden ja venäläisyyden näkökulmista.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Afanasyev, A. Vasilisa The Beautiful. ISBN-978-141-010-187-7

Cameron, J. 2004. Kultasuoni, Matka Luovuuden Sydämeen. Like Kustannus Oy, Helsinki.

Hiltunen, P. 2003. Laulu yön lapsista. Jalava. ISBN 951-887-303-8.

Huovinen, P. 1978. Otavan suuri Ensyklopedia. Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu.

Ivanits, Linda. J. 1989. Russian Folk Belief. M. E. Sharpe Inc. ISBN 0-87-322-889-02

Johnsson, R. 1999. Käsityöyrityksen tuotanto. Helsinki, Yliopistopaino.

Jylhä- Vuorio, H. 2003. Keramiikan materiaalit. Pianotyö Kirjakas Oy, Nurmijärvi.

Lindberg, A. 2008. Venäläisiä kansansatuja. Helsinki, Werner Söderström Osakeyhtiö.

Mattison, S. 2003. The Complete Potter. Paperback - Barron's Educational Series Inc.

Mignola, M. 1998. Hellboy: The Chained Coffin and Others. Dark Horse Comics. ISBN 978-1-59307-091-5.

Otso Nevaluoma, K. 2008. Arabian eläintarha. Oy Mannport Ab, Helsinki.

Ovsyannikov, I. Russian Folk Arts and Crafts, Progress Publishers, Moscow, 1969

Pantheon Fairy Tale and Folklore Library. 1976. Russian Fairy Tales.

Sähköiset lähteet:

Heiner, H. A. 1999. Vasilisa The Beautiful. [Viitattu 15.10.2009]. Saatavissa:

<http://www.surlalunefairytales.com/cinderella/stories/baba.html>

Old Russia. Baba Yaga. [Viitattu 15.10.2009]. Saatavissa:

<http://www.oldrussia.net/baba.html>

Stachon, Harri. 2008. OTM. Tekijänoikeudet. [Viitattu 14.5.2009]. Saatavissa:

www.kuvittajat.fi

Tuntematon, Alexander Afanasyev. [Viitattu 15.10.2009]. Saatavissa:

<http://www.absoluteastronomy.com>

RIN. 2001. Gzhel. [Viitattu 24.8.2010]. Saatavissa: http://russia.rin.ru/guides_e/4179.html

Smith, S. E. 2003. What is Delftware. [Viitattu 25.8.2010]. Saatavissa:
<http://www.wisegeek.com/what-is-delftware.htm>

Suulliset lähteet:

Eskelinen, Irina 2010. Farmaseutti. Joensuun Uusi Apteekki, Joensuu 17.7.2010.
Henkilökohtainen tiedonanto.

Harper, Dave 2009-2010. Keramiikkamuotoilija. University of Central Lancashire, Preston
2009- 2010. Henkilökohtainen tiedonanto.

Paikkari, Pekka 2009. Keramiikkamuotoilija. Art Arabia, Helsinki kesä 2009.
Henkilökohtainen tiedonanto.

Purro, Aleksandr 2009. Rakennusmies. Helsinki 15.6.2009. Henkilökohtainen tiedonanto.

Puttonen, Jari 2010. Keramiikkamuotoilija. Kuopion Muotoilu Akatemia, Kuopio elokuu
2010. Henkilökohtainen tiedonanto.

Svensk, Niko 2009. OTL, VT, Eurooppalaisen vero-oikeuden lehtori. Joensuun Yliopisto,
Joensuu 30.5.2009. Puhelinkeskustelu.

Vainonen, Maija 2009. Kuvanveistäjä. Art Arabia, Helsinki kesä 2009. Henkilökohtainen
tiedonanto.

Kuvaluettelo

- Kuva 1 Vasilisa, nukke ja Baba Jaga. Akvarellimaalaus L. Svensk 2010.
- Kuva 2. Baba Jaga ja linnunjaloilla kävelevä talo. Akvarellimaalaus L. Svensk 2010.
- Kuva 3. Luonnoskollaasi Vasilisasta, Lisa Svensk 2010.
- Kuva 4. Savimallineita käsin rakentamalla. Valokuva L. Svensk 2009.
- Kuva 5. Savimallineita käsin rakentamalla. Valokuva L. Svensk 2009.
- Kuva 6. Malli dreijaukset posliinista. Valokuva L. Svensk 2009.
- Kuva 7. Akvarellimaalaus Lisa Svensk 2009.
- Kuva 8. Tanssiva Vasilisa. Luonnos L. Svensk 2009.
- Kuva 9. Piirros Vasilisan muodosta. L. Svensk 2009.
- Kuva 10. Englannissa valmistettu malline, Valokuva L. Svensk 2009.
- Kuva 11. Raakapoltettu figuuri, Valokuva L. Svensk 2009.
- Kuva 12. Kipsi malline savi pedillä. Valokuva L. Svensk 2010.
- Kuva 13. Valumassan leikkaaminen pois valuaukosta Valokuva Sini Strandberg 2010.
- Kuva 14. Tulpan laittaminen valuaukkoon Valokuva Sini Strandberg 2010.
- Kuva 15. Muotit käännetty nurinpäin. Valokuva L. Svensk 2010.
- Kuva 16. Koristelematon Vasilisa figuuri. Valokuva L. Svensk 2010.
- Kuva 17. Linnunjaloilla seisova mökki. Valokuva L. Svensk 2010.
- Kuva 18. Malli ratsumiehestä. Valokuva L. Svensk 2010.
- Kuva 19. Kuvakollaasi ratsumiehestä. L. Svensk 2010.
- Kuva 20. Mittasuhteiden hahmottaminen ratsumiehen ja Vasilisan välillä. L. Svensk 2010.
- Kuva 21. Kuvitus. Lisa Svensk 2010.
- Kuva 22. Luonnoskollaasi Baba Jagasta. L. Svensk 2010.
- Kuva 23. Linnunjaloilla kävelevä mökki : mallineita ja veistos. Kollaasi. L. Svensk 2010.
- Kuva 24. Twins. Otettu 30.9.2010. Saatavissa: <http://rus-sell.com/item8124-russian+gzhel+porcelain+6+plates+68+inch.html>
- Kuva 25. Tyyllinen Hollantilainen maisemapiirros. Otettu 30.9.2010. Saatavissa: <http://www.animatile.com/Delft/Individual%20Pages/Dutch3.htm>
- Kuva 26. Kollaasi koristelusta. L. Svensk 2010.
- Kuva 27. Tekijä asialla. Valokuva Salli Vanhala 2010.
- Kuva 28. Harjoitustyö. Akvarelli ja sgraffito tekniikan yhdistäminen. Valokuva L. Svensk 2010.
- Kuva 29. Harjoitustyö. Akvarelli ja sgraffito tekniikan yhdistäminen. Valokuva L. Svensk 2010.
- Kuva 30. Keraamisia ratsumies laattoja. Valokuva L. Svensk 2010.
- Kuva 31. Koristelu kollaasi. L. Svensk 2010.
- Kuva 32. Letkajenkka. Erilaiset alilasiteväri koristelut. Valokuva L. Svensk 2010.
- Kuvat 33- 39 Tuotekuvia. Vasilisa Kaunokainen. Valokuvat L. Svensk 2010.

Taulukkoluetelo

Taulukko 1. Tuotteiden ryhmittely (Johnsson, R. 1999. Käsiyöyrityksen tuotanto. Helsinki, Yliopistopaino (s. 23)

Taulukko 2. Oman tuotteen arvolupaus. Lisa Svensk 2010.

Taulukko 3. Begström ja Leppänen- 2004. Yrityksen asiakasmarkkinointi (131- 132)

Taulukko 4. Sidonnaisuus asteiden luokittelu (Rope, J ja Pyykkö, M. 2003.

Markkinointipsykologian väylä asiakasmieleiseen markkinointiin. Talentum Oyj.)

Taulukko 5. Arvokehikko, joka näyttää tuotekehikon ulottuvuudet ja niiden sisällön (Johnsson, R. 1999. Käsiyöyrityksen tuotanto. Helsinki, Yliopistopaino (s.28)

Taulukko 6. Jakelukehikko, joka näyttää myyntipisteet (Johnsson, R. 1999.

Käsiyöyrityksen tuotanto. Helsinki, Yliopistopaino (s. 29)

Taulukko 7. Osaamisen ja valmistusmahdollisuuksien kehikko (Johnsson, R. 1999.

Käsiyöyrityksen tuotanto. Helsinki, Yliopistopaino (s. 30)

Taulukko 8. Tuotekehitys prosessi (Johnsson, R. 1999. Käsiyöyrityksen tuotanto. Helsinki, Yliopistopaino (s. 34)

Taulukko 9. Figuurin hinta-arvio. Lisa Svensk 2010.

Kaavioluettelo

Kaavio 1. Yrityksen strategiakartta. Lisa Svensk 2010.

Kaavio 2. Kaavio kustannuksista ja tuotoista. Lisa Svensk 2010.

Kaavio 3. Liikeriskien eli taloudellisten, teknisten ja sosiaalisten riskien hallinnasta. Lisa Svensk 2010.

Kirjallinen aineisto

Afanasev, A. 1973. Russian Fairy Tales. Random House, Inc. Canada, Toronto.

Afanasev, A. 1990. Taikasormus- kokoelma venäläisiä kansansatuja. Kustannusliike Raduga.

Anttila, P.2005. Ilmaisuu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Hamina. Akatiimi Oy.

Blake, H. 1980. The archaic maiolica of North-Central Italy: Montalcino, Assisi and Tolentino in Faenza.

Caiger-Smith, A. 1973. Tin-Glaze Pottery in Europe and the Islamic World: The Tradition of 1000 Years in Maiolica, Faience and Delftware .Faber and Faber.

Kettunen, I. 2000. Muodon palapeli. Helsinki. WSOY.

McKinsey & Company, 1999. Ideasta kasvuyritykseksi, käsikirja liiketoimintasuunnitelman laatimiseen. WSOY, Helsinki.

Ruohomäki, H. 2000. Käsintehty brandi: käsi- ja taideteollisuusyrittäjän käsikirja. Keuruu. Otavan kirjapaino.

Upenski, E. 2005. Alas taikavirtaa. Otavan Kirjapaini Oy, Keuruu.

Kirjoittaja tuntematon. 1973. Tulilintu. Weilin+ Göös, Helsinki.

TE-keskus. Yrityksen perustamisopas- ja käytännön perustamistoimet. 2004. Helsinki. Edita.

Sähköinen aineisto

Patentti ja rekisterihallitus, 2008. Luettu 12. 10. 2010. Saatavissa:
<http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/apporttiehto.html>

Yritys- Suomi, 2010. Luettu 12. 10. 2010. Saatavissa:
<http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?contentid=7971>

Opinnäytetyöt

Koistinen, S. 2004. Ideasta tuotteeksi. Savonia- ammattikorkeakoulu. Kuopion Muotoiluakatemia. Tekstiilimuotoilu. Opinnäytetyö.

Korkeamäki, M. 2005. Oman osaamisen tuotteistaminen. Savonia- ammattikorkeakoulu. Kuopion Muotoiluakatemia. Tekstiilimuotoilu. Opinnäytetyö.

Lehto, I.L. 2007. Dynamo ja Babooshka. Savonia- ammattikorkeakoulu. Kuopion Muotoiluakatemia. Keramiikka- ja lasimuotoilun laitos. Opinnäytetyö.

Romo, M. 2010. Kätevästi käsillä. Savonia- ammattikorkeakoulu. Kuopion Muotoiluakatemia. Keramiikka- ja lasimuotoilun laitos. Opinnäytetyö.

LIITTEET

Liite 1. Vasilisa Kaunokainen satu. Lindberg, A. 2008. Venäläisiä kansansatuja. Helsinki, Werner Söderström Osakeyhtiö.

Liite 2 Reseptit ja uuniohjelmat.

Liite 3. HYMA Yhteistyösopimus.

Liite 4. Vaihmalan Hovi Yhteistyösopimus

Liite 5. Baba Jaga ja uskolliset palvelijat. Kipsinen harjoitustyö. Lisa Svensk 2010.

Liite 6. Ratsumiehen muodon kehityskaari. Kuvakollaasi Lisa Svensk 2010.

Liite 7. Ratsumies sekatekniikkakollaasi. Lisa Svensk 2010.

Liite 8. Veistos linnunjaloilla kävelevästä mökistä. Lisa Svensk 2010. Valokuva Lisa Svensk 2010.

Liite 9. Baba Jaga muodon kehityskaari. Kuvakollaasi Lisa Svensk 2010.

Liite 10. Kuvituskollaasi Lisa Svensk 2010.

LIITE 1.

VASILISA KAUNOINEN

Elipä kerran eräässä valtakunnassa muuan kauppias vaimonsa kanssa. He olivat olleet aviossa jo kaksitoista vuotta, mutta vain yksi ainokainen tytär oli heille siunaantunut- Vasilisa Kaunoinen. Äidin kuollessa tyttönen oli vasta kahdeksanvuotias. Kuolinvuoteellaan äiti kutsui tyttären luokseen, otti peiton alta nukun, antoi sen tytlle ja virkkoi: "Paina sanani mieleesi, Vasilisuška! Toivon että muistat ja toteutat toiveeni. Katsos, minä kuolen pian. Siunaukseni lisäksi annan sinulle tämän nukun. Pidä se aina mukanas, mutta älä näytä kenellekään. Jos sinulle tulee jokin pulma, kysy nukelta neuvoa. Annat vain sille jotain syötävää ja se kertoo sinulle, miten tulee toimia". Tämän sanottuaan äiti suuteli tyttärtään ja kuoli.

Kauppias suri aikansa vaimonsa kuolemaa, kuten kuuluukin tehdä. Vähitellen hän alkoi kaivata uutta emäntää rinnalleen. Kauppias oli hyvä mies eikä morsianehdokkaista ollut puutetta. Häntä itseään miellytti eniten eräs leskivaimo. Tämä ei ollut enää kovin nuori, hänellä itselläänkin oli kaksi tyttärtä, lähes samanikäisiä kuin Vasilisa. Kokenut emäntä ja äiti, ajatteli kauppias ja nai leskivaimon. Hän joutui kuitenkin pettymään, sillä uudesta vaimosta ei ollutkaan helläksi äidiksi miehen omalle tyttärelle. Vasilisa oli koko kylän kiistaton kaunotar, ja äitipuoli tyttärineen kadehtivat hänen kauneuttaan. He kiusasivat tyttöä teettämällä hänellä kovasti töitä, jotta hän olisi rasituksesta laihtunut ja hänen hipiänsä olisi ahavoitunut tuulesta ja auringosta. He eivät antaneet Vasilisalle hetkenkään rauhaa!

Vasilisa kesti kaiken nurkumatta, päivä päivältä vain kaunistui ja pulskistui, kun taas äitipuoli ja tyttäret laihtuivat ja häijyys rumensi heitä, vaikka he istuivat koko ajan kädet ristissä kuin hienostonaiset konsanaan. Miten siinä niin kävi? Vasilisan apuna oli tietysti hänen nukkensa. Miten muuten hän olisi selviytynyt kaikista töistään! Toisinaan Vasilisa ei itse syönyt mitään, mutta nukelle hän säästi aina parhaimman makupalan. Illalla, kun kaikki olivat asettuneet levolle, hän sulkeutui pieneen kopperoonsa, kestitsi nukkeaan ja puheli tälle: "Nukkeni pieni, syöhän nyt, minä kerron samalla murheistani! Asun rakkaan isäni talossa, mutta elämäni on ankeaa. Ilkeä äitipuoli yrittää saada minut hengiltä. Neuvo minua, miten minun tulee olla ja elää, mitä tehdä?"

Nukke söi, antoi sitten Vasilisalle hyviä neuvoja ja lohdutteli. Aamuun mennessä nukke oli tehnyt kaikki Vasilisalle määrätyt työt ja tämä sai lepäillä vilpoisessa varjossa ja poimia kauniita kukkia. Kasvimaan penkit oli jo kitketty, kaalimaa kasteltu, vesi kannettu ja uuni lämmitetty. Nukke näytti Vasilisalle jopa mikä yritti suojaa liialta päivettymiseltä. Mikä Vasilisan oli eläessä nukkensa kanssa.

Kului muutama vuosi ja Vasilisa varttui morsion ikään. Kaupungin kaikki sulhot kosiskelivat Vasilisaa, äitipuolen tyttäriä kukaan ei vilkaissutkaan. Äitipuoli oli entistä kiukkuisempi ja kaikille sulhoille vastaus oli sama: "En anna nuorimmaista miehelään, en ennen vanhempia tyttäriä." Kun sulhot oli saateltu talosta, äitipuoli purki vihansa lyömällä Vasilisaa.

Kerran isännän täytyi matkustaa pidemmäksi aikaa pois kotoaan hoitamaan kauppa-asioitaan. Äitipuoli siirtyi silloin asumaan toiseen rakennukseen. Sen vierestä alkoi synkkä metsä ja siellä metsänaukiolla oli mökki, mökissä asui baba- jaga, eukko harvahammas, akka romuluu. Eukko ei päästänyt ihmisiä lähelleen, ja sen joka pääsi, hän söi kuin kananpojan. Siirryttyään uuteen asumukseen kauppiaan vaimo keksi tuon

tuostakin jonkin syyn lähettää vihaamansa Vasilisan metsään, mutta tämä palasi aina onnellisesti kotiin. Nukkehan se opasti häntä, näytti tien, ei päästänyt lähellekään baba-jagan mökkiä.

Tuli syksy. Äitipuoli määräsi neidoille ilta- askareet: yhden pani nypläämään pitsiä, toisen sukkaa kutomaan ja Vasilisan lankaa kehräämään. Kullakin oli oma tehtävänsä. Äitipuoli sammutti tulet koko talosta, jätti vain yhden kynttilän sinne, missä neidot ahersivat, ja meni itse nukkumaan. Jonkin ajan kuluttua kynttilään muodostui karsi. Toinen äitipuolen tyttäristä oli lyhentävinaan kynttilän sydäntä, mutta sen sijaan - äidin käskyn mukaisesti - sammutti kynttilän, muka vahingossa. "Mitä me nyt teemme?" pohtivat neidot. "Tulta ei ole koko talossa, mutta meidän urakkamme ovat vielä kesken. Jonkun täytyy juosta baba- jagan luo hakemaan tulta!"

"Minulle nypläysneulat antavat valoa!" sanoi neidoista se, joka nypläsi pitsiä. "Minä en mene."

"Enkä minäkään!" sanoin neidoista se, joka kutoi sukkaa. "Minulle neulepuikot antavat valoa!"

"Sinun Vasilisa, on lähdettävä!" huusivat molemmat. "Alahan mennä baba-jagan luo!" ja he työnsivät Vasilisan ulos kammarista.

Vasilisa meni omaan koperoonsa, antoi nukelle ennalta valmistamansa iltapalan ja sanoi: "Tässä, nukkeni pieni, syöhän nyt. Sillä aikaa minä kertoilen sinulle murheistani - minun käskettiin mennä baba- jagan luo tulta hakemaan. Mutta bab-jagahan syö minut!"

Kun nukke oli syönyt, sen silmät alkoivat loistaa kuin kaksi kynttilää. "Älä pelkää, Vasilisuška!" sanoi nukke. "Mene sinne minne sinun käskettiin mennä, mutta muista pitää minut mukanas. Kun olen kanssasi, sinun ei käy kuinkaan baba- jagan luona." Niin Vasilisa sonnustautui matkaan, pani nukan taskuunsa, teki ristinmerkin ja suuntasi synkkään metsään.

Kulkiessaan Vasilisa vapisi kauttaaltaan. Yhtäkkiä hänen ohitseensa kiiti vitivalkea ratsumies: valkoisessa puvussa, valkoisen ratsun selässä, jopa valjaat olivat valkeat. Samassa alkoi päivä sarastaa.

Vasilisa jatkoi matkaa ja kohta ohi kiiti toinenkin ratsumies: punakka, kokonaan punaisissa, punaisen ratsun selässä, ja samassa alkoi aurinko nousta taivaanrannan takaa.

Vasilisa kulki koko yön ja koko seuraavan päivän. Vasta illansuussa hän tuli pienelle aukealle, jolla seisoin baba- jagan mökki. Mökkiä ympäröivä aita oli rakennettu ihmislusta: aidan seipäissä töröttivät pääkallot, joissa erottuivat silmäkuopat, portinpieliä toimittivat ihmisjalat, salpoina olivat ihmiskädet, lukkona suu terävine hampaineen. Vasilisa jähmettyi kauhusta siihen paikkaan.

Yhtäkkiä taas kiiti ratsumies ohi. Tämä oli sysimusta, mustiin pukeutunut ja ratsunsakin oli musta. Ratsumies ratsasti baba- jagan portin eteen ja katosi saman tien, kuin maan nielemänä ja heti laskeutui yö. Mutta pimeyttä ei kestänyt kauan. Silmät syttyivät pääkalloissa ja valaisivat koko aukean, tuli valoisaa kuin päiväsaikaan konsanaan. Vasilisa vapisi kauhusta, mutta kun ei tiennyt minne paeta, jäi paikoilleen.

Kohta alkoi metsästä kuulua hirvittävää meteliä: puut ritisivät ja rätisivät, kuivat lehdet kahisivat ja suhisivat. Metsästä ilmestyi baba- jaga huhmareessaan, survimella antoi vauhtia, luudalla jälkensä lakaisi. Hän ajoi portin eteen, pysähtyi

nuuhkimaan ilmaa ympärillään ja karjaisi: " Hyhhyh! Täällä tuntuu muukalaisen haju! Kuka täällä on?"

Peloissaan Vasilisa lähestyi eukkoa, kumarsi syvään ja virkkoi: "Minä tässä, mummoseni! Äitipuoleni tyttäret lähettivät minut luoksesi hakemaan tulta."

"Hyvä on, tiedän keitä he ovat." sanoi baba- jaga. "Jäähän ensin asumaan luokseni, minun töitäni tekemään, niin sen jälkeen annan sinulle tulta. Mutta jos tämä ei käy, niin syön sinut!" Sitten hän kääntyi porttiin päin ja hihkaisi: " Hoi! Lukot lujaa auetkaa, portin salvat lauetkaa!" Portti avautui ja baba- jaga ajoi vihellellен pihaan, Vasilisa astui hänen perässään. Ja sitten portti taas sulkeutui. Astuttuaan tupaan baba- jaga kävi pitkäkseen ja sanoi Vasilisalle: "Tarjoile minulle mitä siellä uunissa nyt onkaan, minun on nälkä."

Vasilisa kävi sytyttämässä päreen aidan seipäissä olleista pääkalloista ja alkoi kantaa uunista ruokia ja tarjoilla niitä baba- jagalle. Ruokaa oli ainakin kymmenelle. Vasilisa haki kellarista kvasia, simaa, olutta ja viinaa. Eukko söi ja joi kaiken. Vasilisalle jätti vain hiukkasen kaalikeittoa, leivän kannikan ja palasen possun lihaa. Laittautuessaan nukkumaan baba- jaga sanoi: " Huomenna, kun olen lähtenyt, siivoa pihamaa, lakaise tupa, valmista päivällinen, pese pyykki ja käväise vielä viljalaarilla, ota sieltä neljännes vehnää ja erottele mustat jyväset. Muista, että kaiken täytyy olla valmista, kun palaan. Muuten syön sinut!" Tämän evästyksen jälkeen baba- jaga alkoi kuorsata.

Vasilisa asetti ruuantähteet nukun eteen, puhkesi itkuun ja virkkoi: " Tässä, nukkeni pieni, syöhän vähän ja kuuntele samalla murheitani! Baba- jaga määräsi minulle paljon raskaita töitä ja uhkasi syödä minut, jos en saa kaikkea tehdyksi. Auta minua!" Nukke vastasi: " Älä pelkää, Vasilisa Kaunoinen! Syö, lue iltarukous ja mene nukkumaan - aamu on iltaa viisaampi!"

Kun Vasilisa varhain aamulla heräsi, baba- jaga oli jo jalkeilla. Vasilisa vilkaisi akkunasta: pääkallojen silmät olivat sammumassa, valkea ratsumieskin viuhahti jo ohi ja päivä valkeni kokonaan. Baba- jaga meni pihalle ja vihelsi. Oitis hänen eteensä ilmestyi huhmar, survin sekä luuta. Samassa punainen ratsumies viuhahti ohi ja aurinko nousi.

Baba- jaga nousi huhmareeseen, antoi survimella vauhtia, luudalla jälkensä lakaisi, ja Vasilisa jäi yksin. Hän tutki baba- jagan talon, ihmetteli ympärillä näkyvää yltäkylläisyyttä ja pysähtyi miettimään, mihin työhön kävisi ensinnä käsiksi. Hän katsoi ympärilleen ja näki, että kaikki oli jo tehty. Nukke noukki vielä viimeiset mustat jyvät vehnästä. "Voi sinua, pelastajani!" Vasilisa sanoi nukelle. "Taas sinä päästit minut pulasta."

"Sinun ei tarvitse muuta kuin valmistaa päivällinen", vastasi nukke kavutessaan Vasilisan taskuun. "Herran haltuun, ryhdy nyt ruuanlaittoon ja sitten voit levähtää!"

Illalla Vasilisa kattoi pöydän ja istui odottamaan baba- jagaa. Alkoi hämärtää, portin takana viuhahti musta ratsumies ja tuli aivan pimeää, vain pääkallojen silmät loistivat. Kohta alkoivat puut ritistä ja ratista, lehdet maassa kahista ja suhista - baba jaga oli tulossa. Vasilisa meni vastaan.

"Onko kaikki tehtynä?" kyseli baba- jaga. "Ole hyvä ja katso itse, mummo!" sanoi Vasilisa. Baba- jaga tutki kaiken, harmitteli, ettei ollut mitään aihetta suuttua ja sanoi kuitenkin: " No, hyvä on!" Sitten hän huudahti: "Uskolliset palvelijani, sydänystäväiseni, jauhakaapa vehnäni!" Paikalle ilmestyi kolme käsiparia, jotka tarttuivat vehnäastiaan ja veivät sen pois silmistä. Baba- jaga söi mahansa täyteen, alkoi laittautua nukkumaan ja

taas antoi käskyn Vasilisalle: " Huomenna teet samt työt kuin tänäänkin, mutta lisäksi käyt hakemassa viljalaarista unikonsiemenet ja puhdistat ne mullasta, siemen siemeneltä. Joku näet sekoitti vihoissaan unikonsiemeniin multaa." Tämän sanottua eukko kääntyi seinään päin ja alkoi kuorsata. Vaslisa kävi syöttämään nukkeaan. Nukke söi ja sanoi kuten edellisenäkin iltana: " Lue iltarukous ja mene nukkumaan. Aamu on iltaa viisaampi, kaikki tulee tehdyksi, Vasilisuška!"

Aamuvarhain baba- jaga poistui taas huhmareessaan ja Vasilisa teki nukkensa kanssa kaikki työt. Eukko palasi kotiin, katsoi hyväksyvästi ympärilleen, hihkaisi: " Uskolliset palvelijani, sydänystäväiseni, puristakaa minulle unikoista öljyä." Paikalle ilmestyi kolme käsiparia ja veivät ne pois silmistä. Baba- jaha istuutui syömään päivällistä. Eukko söi ja Vasilisa seisoi vaiti.

"Mikset sano mitään?" virkkoi baba- jaga. "Seisot siinä tuuppi suuna!"

"En rohkene." vastasi Vasilisa, "mutta jos sallit, niin kysyisin sinulta jotakin."

"Kysy pois, mutta kaikki tieto ei ole hyväksi. Se ken tietää paljon, vanhenee nopeaan."

"Kysyisin, mummo, vain siitä, mitä olen nähnyt. Kun tulin luoksesi, minut ohitti ratsumies valkealla ratsulla, oli itsekin vitivalkoinen ja pukeutunut valkeisiin vaatteisiin. Kuka hän mahtaa olla?"

"Sehän on päivieni valo", vastasi baba- jaga.

"Sitten minut ohitti punaisella ratsullaan ratsumies, yltä päältä punaisissaan. Kukas hän on?"

"Hän on aurinkokultani!" vastasi baba- jaga.

"Entäs sysimusta ratsumies, joka ohitti minut aivan portin edustalla, mummo?"

"Hän öitteni pimeys. Kaikki kolme ovat uskollisia palvelijoitani!"

Vasilisa muisti kolme käsiparia, mutta vaikeni.

"Miksi et enää kysele?" kysyi baba- jaga.

"Kyllä tämä piisaa minulle. Itsehän sinä, mummo, sanoit, että ken paljon tietää, vanhenee nopeaan."

"Hyvä kun kyselet ainoastaan siitä, minkä olet nähnyt pihan ulkopuolella etkä pihapiirissä!" baba- jaga sanoi. "Minä en siedä, että asioitani repostellaan, ja turhan uteliaat minä syön suihin! Nyt minä kysyn sinulta, miten sinä ehdit suoriutua kaikista töistä, jotka sinulle määrään?"

"Äitini siunaus on apunani!" vastasi Vaslisa.

"Vai niin! Häivy luotani! Minä en siedä siunattuja."

Baba- jaga retuutti Vasilisan pirtistä pihalle ja työnsi portista ulos, otti aidalta yhden palavasilmäisen pääkallon, kiinnitti sen keppiin ja antoi kepin Vasilisalle: " Tässä sinulle tuli äitipuolen tyttäriä varten. Tultahan he lähettivät sinut täältä hakemaan."

Vasilisa lähti juoksujalkaa kotiin pääkallon valon turvin. Valo sammui vasta aamun koitteessa, ja toisen päivän illansuussa hän tuli kotiin. Lähestyessään porttia hän oli jo heittämässä pääkallon pois. "Kotona ei tulta varmaan enää tarvita, " hän ajatteli. Silloin pääkallon sisältä kuului kumea ääni: "Älä heitä minua pois, vaan vie äitipuolesi luo!"

Vasilisa vilkaisi äitipuolen taloon ja kun ei nähnyt yhdessäkään ikkunassa valoa, uskalsi mennä sinne pääkallo mukanaan. Ensimmäisen kerran hän sai suopeutta osakseen, ja hänelle kerrottiin että siitä hetkestä lähtien, kun hän oli lähtenyt, talossa ei

ollut ollut tulta. Itse he eivät olleet pystyneet sitä iskemään ja naapureilta saatu tuli oli sammunut heti, kun se oli tuotu kamariin. "Ehkä sinun tulesi kestää!" sanoi äitipuoli.

Pääkallo tuotiin kamariin. Pääkallon silmät tujottivat polttavasti äitipuolta ja hänen tyttäriään. Nämä yrittivät piiloutua katseelta, mutta minne ikinä he ryntäsivät, silmät seurasivat heitä. Aamuun mennessä kaikki kolme olivat palaneet poroiksi. Vain Vasilisaa polttava katse ei koskettanut.

Varhain aamusella Vasilisa kaivoi pääkallon maahan, lukitsi talon, lähti kaupunkiin ja pyysi päästä asumaan käyhän yksinäisen mummon luo. Sinne hän sitten jäikin odottelemaan isäänsä.

Eräänä päivänä hän sanoi vanhukselle: "Minun on ikävä istua toimettona, muoriseni! Kävisitkö ostamassa minulle hienointa saatavissa olevaa pellavaa. Rupean vaikka lankaa kehräämään."

Vanhus kävi ostamassa hyvää pellavaa. Vasilisa ryhtyi työhön, työ eteni rivakasti ja kehruulanka soljui tasaisena ja hiuksenhienona. Paljon kehruulankaa kertyikin! Tuli aika ryhtyä kutomaan kangasta, mutta mistään ei löytynyt sellaista pirtaa, johon Vasilisan kehruulanka olisi sopinut, eikä kukaan ottanut sellaista valmistaakseen. Vasilisa kysyi neuvoa nukeltaan ja tämä vastasi: "Tuo minulle jokin vanha pirta, sukkula ja hevosen jouhia. Minä teen kaiken puolestasi."

Vasilisa hankki kaiken tarpeellisen ja meni nukkumaan. Yön aikana nukke valmisti mainiot kangaspuut ja talven lopulla pellavakangas oli valmis. Siitä tuli niin ohutta, että sen saattoi pujottaa neulan silmän lävitse kuin langan. Keväällä kangas valkaistiin.

Vasilisa virkkoi vanhukselle: "Myy sinä, mummo, tämä pellavakangas ja pidä rahat itselläsi." Vanhus vilkaisi kangasta ja haukkoi henkeään: "Ei lapsirakas! Tällaista pellavaa ei voi käyttää kukaan muu kuin tsaari. Lähdenpä tästä viemään sitä palatsiin."

Päästyään perille vanha mummo jäi kuljeskelemaan palatsin ikkunoiden alle. Nuori tsaari näki hänet ja kysyi: "Kaipaатko jotain, mummo?"

"Teidän tsaarillinen ylhäisyytenne"; vastasi vanhus, "toin erikoista tavaraa. En halua näyttää sitä kenellekään muulle kuin sinulle."

Nuori tsaari käski päästää mummon luokseen. "Paljonko haluat tästä?" kysyi tsaari.

"Ei tällä ole hintaa! Toin sen sinulle lahjaksi."

Tsaari kiitteli, päästi mummon menemään ja antoi hänelle lahjojakin.

Pellavasta alettiin tehdä paitoja tsaarille. Kangas oli jo leikattu, vaan mistään ei löytynyt ompelijaa, joka olisi suostunut työhön. Ompelijaa etsittiin kauan, mutta turhaan. Lopulta tsaari kutsui vanhan mummon luokseen ja sanoi: "Kun kerran osait kehrätä ja kutoa pellavan, niin osaat varmaan ommella padatkin."

"Minä en ole kehrännyt enkä kutonut tätä pellavaa", sanoi mummo, "vaan kasvattini, nuori neito, on sen tehnyt."

"No, ommelkoon hän sitten!"

Muori palasi kotiin ja kertoi kaiken Vasilisalle. "Tiesinhän minä", sanoi Vasilisa, "että tämän yön käteni saavat vielä tehdä."

Hän sulkeutui kamariinsa ja ryhtyi työhön. Hän ompeli herkeämättä ja kohta tusina paitoja oli jo valmiina. Muori lähti viemään paitoja nuorelle tsaarille.

Vasilisa peseytyi, kampasi hiuksensa, pukeutui kauniisti ja istuutui ikkunan eteen. Istui siinä ja odotteli mitä tuleman piti. Kohta hän näki tsaarin palvelijan saapuvan

pihalle. Palvelija astui kamariin ja virkkoi: "Hallitsijamme, nuori tsaari haluaa nähdä taiturin, joka valmisti hänelle paidat. Hän haluaa myös itse palkita ompelijan."

Niin Vasilisa lähti tsaarin luo. Kun tsaari näki Vasilisa Kaunoisen, hän rakastui heti silmittömästi.

"Kaunokaiseni!", hän sanoi, " minä en voi enää erota sinusta! Tule puolisokseni." Ja tsaari otti Vasilisan valkeat kätöset omiinsa, istutti hänet viereensä, ja pian jo häitäkin juhlittiin.

Kohta Vasilisan isä palasi kotiin, iloitsi tyttärensä onnesta, ja jäi tämän luo asumaan. Vasilisa otti luokseen myös vanhan mummon ja nukkensa. Pientä nukkea hän kantoi aina taskussaan elämänsä loppuun asti.

LIITE 2.

Posliini massan resepti		Raakapoltto
Kaoliini Standard Porcelain	35 %	100 °C/h → 600 °C
Kvartsi	29 %	150 °C/h → 1000 °C
Kalimaasälpä	25 %	Haudutus 5 min
Bentoniitti	1 %	
Molokiitti	4,5 %	
Pallosavi Hyplas 71	4 %	
Alumiinihydroksidi	5 %	
Vesi	34 %	
Dispex:	0,20 %	
	Ammonium 1	
	Natron 2	

Litrapaino 1820- 1830

Oman massan litrapaino 1825

(Puttonen, Jari 2010. Keramiikkamuotoilija. Kuopion Muotoilu Akatemia, Kuopio elokuu 2010. Henkilökohtainen tiedonanto)

AH 2 lasite 1200- 1250 °C		Poltto- ohjelma
Maasälpä	47 %	150 °C/h → 600 °C
Liitu	14 %	(180 °C/h)600 °C → 1250 °C
Dolomiitti	6 %	Haudutus 10 min
Sinkkioksidi	4 %	
Kaoliini	4 %	
Kvartsi	25 %	

(Hortling Airi, 1994. Kivinen Maa, suomalaisen vuolukiven ja dolomiitin käyttö keramiikka- ja lasimateriaaleissa. Taideteollinen korkeakoulu, Helsinki.)

Cooper 4, Clear glaze 1050- 1100 °C		Poltto- ohjelma
Korkea alkalinen fritti	10	150 °C/h → 600 °C
Booraxi fritti	50	(180 °C/h)600 °C → 1100 °C
Pallosavi	30	Haudutus 10 min
Cornish stone	10	

(Cooper Emmanuel, 2004. Potter's Book of Glaze recipes. A&C Black, London.)

LIITE 3. Toimeksianto sopimus

OPINNÄYTETYÖN OHJAUS- JA HANKKEISTAMISSOPIMUS

Opiskelija [jokainen opiskelija täyttää henkilökohtaisen sopimuksen]

Nimi Lisa Svensk Opinto-oikeusnumero 45482 Ryhmäkoodi KUB6SK

Koulutusohjelma (valikko) Tutkinto (valikko) MUOTOILUN KOULUTUSOHJELMA, MUOTOILUJA AMK

Osoite MAAHERANKATU 1B 23

Puhelin+358 505370668 Sähköposti Lisa.Svensk @student.savonia.fi

ja

muu käytössä oleva sähköposti Lisa.mana@hotmail.com

Muut opinnäytetyön tekijät ryhmätyössä _____

Toimeksiantaja/yhteistyökumppani

Organisaatio Hyvän Mielen apteekki Oy Y-tunnus 1067196-7

Työn ohjaaja/yhteyshenkilö Merja Helen

Osoite c/o Valkkiakosken apteekki, Kauppatori 5, 37600 Valkkeakoski

Puhelin 020 775 8042 Sähköposti merja.helen@hyvarmielenapteekki.fi

Ohjaushenkilöstö

Ohjaaja(t) JARI PUTTONEN

Osoite _____

Puhelin 040 - 5752685 Sähköposti Jari.Puttonen@savonia.fi

Opinnäytetyö

Aihe/työnimi Vanhassa kaunokainen - Figuuri

Tavoiteaikataulu 16.8.2010 - 23.10.2010

- Sopimus kustannuksista ja niiden korvaamisesta
- Opinnäytetyö tallennetaan Kansalliskirjaston Theseus-tietokantaan tai
- tiivistelmät julkaistaan Savonia-ammattikorkeakoulun kirjaston www-sivuilla

Liitteet

- Aihekuvaus
- Työsuunnitelma
- Luvat ja sopimukset
- Muut liitteet

Savonia-ammattikorkeakoululla on

- oikeus rekisteröidä tässä sopimuksessa olevat toimeksiantajan tiedot asiakasrekisteriin
- oikeus käyttää toimeksiantajan tietoja opinnäytetyöhön liittyvässä palautteen keräämisessä
- oikeus käyttää toimeksiantajan tietoja markkinoinnissaan.

www.savonia.fi

Prosessin omistaja: Esko Pöllänen

Hyväksyjä: Ulla Voutilainen
1 / 2

Hyväksymispäivämäärä: xxx.09

LIITE 4. Toimeksianto sopimus

OPINNÄYTETYÖN OHJAUS- JA HANKKEISTAMISSOPIMUS

Opiskelija [jokainen opiskelija täyttää henkilökohtaisen sopimuksen]

Nimi Lisa Svensk Opinto-oikeusnumero 45482 Ryhmäkoodi KUB6SK
Koulutusohjelma (valikko) Tutkinto (valikko) MUOTOILUN KOULUTUSOHJELMA, MUOTOILUJA AMK
Osoite MAAHERRANKATU 1B 23
Puhelin+358 505370668 Sähköposti Lisa.Svensk @student.savonia.fi
ja
muu käytössä oleva sähköposti Lisa.maria@hotmail.com
Muut opinnäytetyön tekijät ryhmätyössä _____

Toimeksiantaja/yhteistyökumppani

Organisaatio Manarest Oy / Vaihmalan Hovi Y-tunnus 2000781-6
Työn ohjaaja/yhteysthenkilö Seija Kivimäki
Osoite Vaihmalan tie 14A, 07500 Lempiälä
Puhelin 020 766 1810 Sähköposti seija.kivimaki@vaihmalanhoivi.fi

Ohjaushenkilöstö

Ohjaaja(t) JARI PUTTONEN
Osoite _____
Puhelin 040 - 5752685 Sähköposti Jari.Puttonen@savonia.fi

Opinnäytetyö

Aihe/työnimi Vainica Kaurokainen - Figuuri
Tavoiteaikataulu 16.8.2010 - 29.10.2010

- Sopimus kustannuksista ja niiden korvaamisesta
 Opinnäytetyö tallennetaan Kansalliskirjaston Theseus-tietokantaan tai
 tiivistelmät julkaistaan Savonia-ammattikorkeakoulun kirjaston www-sivuilla

Liitteet

- Aihekuvaus
 Työsuunnitelma
 Luvat ja sopimukset
 Muut liitteet

Savonia-ammattikorkeakoululla on

- oikeus rekisteröidä tässä sopimuksessa olevat toimeksiantajan tiedot asiakasrekisteriin
 oikeus käyttää toimeksiantajan tietoja opinnäytetyöhön liittyvässä palautteen keräämisessä
 oikeus käyttää toimeksiantajan tietoja markkinoinnissaan.

www.savonia.fi

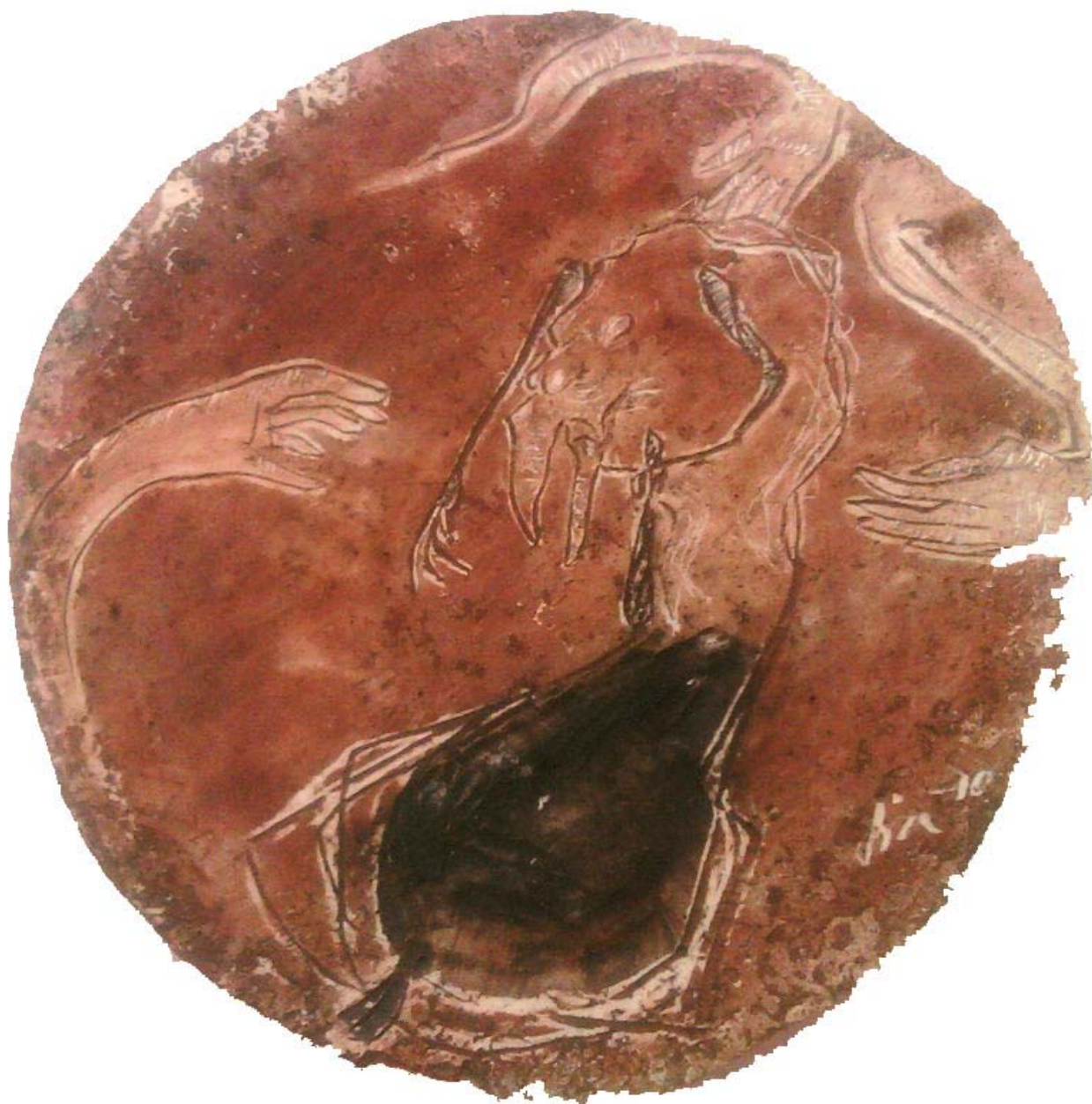
Prosessin omistaja: Esko Pöllänen

Hyväksyjä: Ulla Voutilainen
1/2

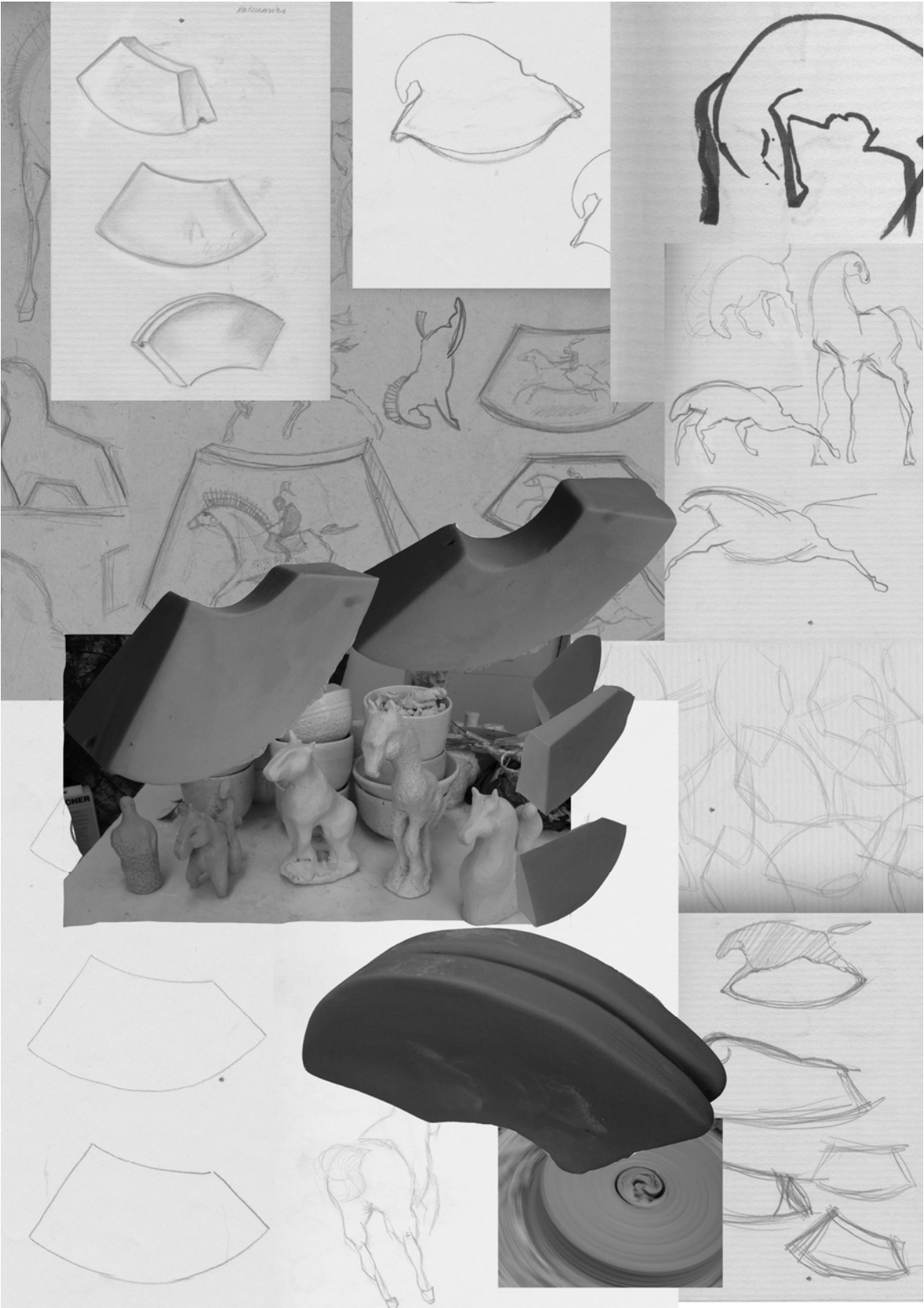
Hyväksymispäivämäärä: xxx.09

LIITE 5.

LIITE 6.

LIITE 7.

LIITE 8.

LIITE 9.

LIITE 10.

